

Jaarbeeld NVWA 2023

Inhoud

Jaarbeeld NVWA 2023.....	1
Jaarbeeld 2023	3
Voedselveiligheid in 2023.....	4
Jaarplanresultaten.....	4
Overige resultaten.....	8
Wat we nog meer deden.....	11
Productveiligheid in 2023.....	14
Jaarplanresultaten.....	14
Tabaks- en alcoholontmoediging in 2023	18
Jaarplanresultaten.....	18
Diergezondheid in 2023	22
Jaarplanresultaten.....	22
Dierenwelzijn in 2023.....	27
Jaarplanresultaten.....	27
Overige resultaten.....	28
Plantgezondheid in 2023.....	34
Jaarplanresultaten.....	34
Natuur en milieu in 2023.....	37
Jaarplanresultaten.....	37
Overige resultaten	38
Natuur en milieu in de (sociale) media	39
NVWA-brede thema's.....	41
Import.....	41
Export	41
Laboratoria	42
Bureau Risicobeoordeling & Onderzoek (BuRO).....	43
Controle subsidieregelingen.....	44
Jaarplanresultaten	44
Maatregelen en (handhavings)verzoeken.....	44
Maatregelen	44
Woo-verzoeken	45
Handhavingsverzoeken	45

Handhaafbaarheids-, uitvoerings- en fraudetoetsen	46
Klantcontact	46
Werken bij de NVWA /NVWA als werkgever	48
Bezetting.....	48
Verzuim.....	48
Participatiewet.....	48
Aantrekkelijke werkgever	48
Vakmanschap.....	49
De mens centraal; iedereen telt	49
Prestaties	51
Prestatiemanagement en Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)	51
Productiviteit.....	51
Percentage tijdig betaalde facturen.....	51
Doorlooptijd meldingen en vragen	52
Doorlooptijd bezwaarzaken	52
Financieel management	52
Rijksbegroting.....	52
Kostprijs	52
Kwaliteitsmanagement.....	52
Risicomanagement.....	54

Jaarbeeld 2023

In dit jaarbeeld kijkt de NVWA terug op de belangrijkste gebeurtenissen van het afgelopen jaar. Dat doen we onder andere aan de hand van onze publieke belangen. De jaarplanresultaten laten zien hoe we hebben gewerkt aan onze opgaven. Ook op het vlak van organisatiebrede onderwerpen zoals Personeel & organisatie. Daarnaast vertellen we uiteraard over onze prestaties: wat hebben we bereikt in 2023?

Voedselveiligheid in 2023

Toezicht op voedselveiligheid¹ richt zich op de hele plantaardige en dierlijke voedselketen en is daarmee het grootste publieke belang waarop wij als NVWA toezien. Iedereen moet erop kunnen vertrouwen dat voedsel veilig is. Dat vraagt om ondernemers die zich aan de regels houden en een toezichthouder die optreedt als dat niet gebeurt.

Onze monitoringsprogramma's, risicobeoordelingen en incidentorganisatie toonden vorig jaar hun waarde in een incident met muizengif. We grepen direct in nadat muizengif was aangetroffen in de lever van een kalf, door blokkades op te leggen aan veehouderijbedrijven waar het middel was toegepast. In korte tijd werden de bedrijven bezocht en vrijgegeven nadat onderzoek uitwees dat er geen risico was voor de voedselveiligheid.

Naast (vernieuwing van) toezicht en handhaving, zetten we steviger in op preventie door bedrijven te informeren over wet- en regelgeving. Daarnaast besteden we meer aandacht aan het vergroten van bewustwording bij consumenten over mogelijke voedselveiligheidsrisico's.

In 2023 besteden we 47% van onze capaciteit aan toezicht op voedselveiligheid. Financiers van dit publieke belang zijn derden (36%), het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) (35%) en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) (29%)

We verdelen ons werk over 8 domeinen waarbij de meeste werkzaamheden uitgevoerd worden binnen het domein vleesketen en dat deel van ons toezicht op voedselveiligheid waaronder slachthuizen vallen.

Domein	% van totaal gerealiseerde uren
Bijzondere eet- en drinkwaren incl. claims	3 %
Chemische en microbiologische veiligheid van levensmiddelen	4, %
Diergeneesmiddelen	4 %
Dierlijke bijproducten	5 %
Diervoeder	4 %
Horeca en ambachtelijke productie	18 %
Industriële productie	13 %
Vleesketen en Voedselveiligheid	49 %

Jaarplanresultaten

In ons jaarplan voor 2023 zijn resultaten geformuleerd. Hieronder staat per resultaat in hoeverre we dat resultaat in het afgelopen jaar hebben behaald.

De veiligheid van levensmiddelen (inclusief voedingssupplementen), dierlijke bijproducten en diervoeders is bevorderd, onder meer door het verder ontwikkelen en uitvoeren van een risicogerichte en kennisgedreven aanpak.

¹ <https://www.nvwa.nl/voedselveiligheid>

- Risicogericht systeemtoezicht voor voedselveiligheid bij erkende en geregistreerde bedrijven is, voor zover er capaciteit beschikbaar was, uitgevoerd. Het model voor risicogericht toezicht op basis van bedrijfsprofielen is verder aangepast en uitgebreid.
- Er is gestart met het inrichten van het voedselveiligheidstoezicht op primaire land- en tuinbouwbedrijven.
- Voortzetting van risicogericht toezicht ter verhoging van naleving bij horeca, ambacht en retail die rechtstreeks aan consumenten leveren. In 2023 zijn 5649 inspecties uitgevoerd bij alle soorten bedrijven binnen dit domein. In 2023 zijn met voorrang 9602 herinspecties uitgevoerd, waarvan 43% digitaal en 57% fysiek, en is aan 3696 meldingen vervolg gegeven.
- Uit de realisatiecijfers blijkt dat toezicht houden op de allergenenwetgeving werkt. We inspecteerden in 2023 ruim 6.500 bedrijven op de naleving van de regels voor het verstrekken van allergeneninformatie. Hieruit bleek dat de naleving nagenoeg niet verbeterd was bij de eerste inspectie (naleving 44,4% in 2023 ten opzicht van 40,0% in 2021 en 2022). Bij de herinspecties die volgden, werd wel een verbeterde naleving geconstateerd, tot 68,2% bij de 2e herinspectie in 2023 (tegen 65% in 2022 en 20% in 2021). Dit is in december ook gedeeld met de branches, zodat ook zij aandacht eraan blijven besteden.
- Ook laat de realisatie van 2023 zien dat de naleving op de allergeneninformatie voor niet-voorverpakte levensmiddelen is verbeterd ten opzichte van 2022 voor horeca- en ambachtelijke bedrijven. Bij instellingen is een vergelijking niet mogelijk, wel blijkt dat de voeding naar patiënten bijna altijd voldoet aan de allergeneninformatie. Bij het restaurant en de winkel in een instelling waar andere consumenten ook kunnen komen, gaat het vaker verkeerd met de allergeneninformatie. De naleefmeting Instellingen is afgerond. Omdat enkele categorieën niet bezocht konden worden, wordt nog bepaald hoe we hiermee om gaan.
- De naleefmeting Horeca is zo goed als afgerond in 2023, 1 categorie is doorgeschoven naar begin 2024. In het najaar ging het aantal spoedsluitingen omhoog. Deze sluitingen waren veelal gerelateerd aan plaagdieren. Ook bij reguliere inspecties zien we het aantal constatering van muizen en ratten licht toenemen. Met de wijziging in de wetgeving en Integrated Pest Management (IPM) per 28 december 2023, zijn de inspecteurs bijgeschoold op het onderwerp plaagdieren. We breiden het project uit in 2024.
- Bij bijzondere eet- en drinkwaren is het risicogericht toezicht op de samenstelling van voedingsmiddelen inclusief nieuwe voedingsmiddelen uitgevoerd.
- De naleefmeting (0-meting) op gebruik van insecten en producten afgeleid van insecten in diervoeders is uitgevoerd. Het rapport wordt in 2024 opgesteld.
- Voor dierlijke bijproducten zijn de bestemmingscontroles risicogericht uitgevoerd. Het aantal notificaties in het TRAdE Control and Expert System (Traces) is verhoogd van 10% naar 40%.

Verscherpt toezicht op bedrijven die structureel niet-naleven is onverminderd voortgezet.

- In 2023 zijn 20 slachthuizen besproken in een handhavingsoverleg. Daarvan zijn er 7 in de route Verscherpt Toezicht (VeTo)² terechtgekomen en van 6 slachthuizen loopt het traject

² <https://www.nvwa.nl/documenten/dier/keuren/slachthuis/publicaties/informatieblad-verscherpt-toezicht-en-3-strikes-out>

nog. Van de 20 slachthuizen hebben er 3 besloten hun erkenning in te leveren. Door het inleveren van de erkenning is het niet langer mogelijk dieren te slachten.

- De '3 strikes out'-methodiek³ is voor roodvleesslachthuizen ingegaan op 1 december 2023. Er zijn in december geen *strikes* geconstateerd.

Meldingen en signalen zijn risicogericht geprioriteerd en afgehandeld zodat de meest relevante risico's voor mens en dier zijn teruggedrongen.

- De hoeveelheid meldingen van EU-lidstaten, bedrijven en consumenten over mogelijk onveilige levensmiddelen en diervoeders neemt toe. Om aan deze toename het hoofd te bieden, hanteren we in 2023 een methodiek waarmee we meldingen kunnen prioriteren: de melding met het hoogste risico volgen we met voorrang op.
- Er is voor verschillende domeinen een afwegingskader ontwikkeld om meldingen en signalen over voedselveiligheid en fraude risicogericht op te kunnen pakken en af te handelen. Hier wordt nu al deels mee gewerkt en het wordt de komende tijd breed in gebruik genomen, zodat de meest relevante risico's voor mens en dier zijn teruggedrongen.

Verkenning van mogelijkheden voor toepassing van innovatieve technieken (zoals gebruik van kunstmatige intelligentie) in het toezicht op voedselveiligheid is voortgezet.

- Met een Design Sprint methode is gewerkt aan het ontwikkelen van een sneltest voor aflatoxine in diervoeder. Deze test kan door inspecteurs op locatie gebruikt worden en zo het aantal dure lab-analyses van ingestuurde monsters terugdringen. Dit tactisch-operationeel project is in de 2e helft van 2023 geïmplementeerd en het is onderdeel van jaarplan 2024.
- Er is nieuw wetgeving voor toezicht op voedselveiligheidscultuur. Via een de Design Sprint methode is onderzocht hoe wij hieraan invulling kunnen geven. Dit heeft 4 samenhangende ontwikkelingsporen opgeleverd: het vormen van een team gericht op gedrag, de samenwerking en uitwisseling van informatie met andere toezichthouders, het stimuleren van aandacht voor cultuur via retail en afnemers, en via een zelfassessment.
- We leverden een substantiële bijdrage aan het wetgevingstraject cameratoezicht door intensieve input van conceptteksten en advies over de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. De werkzaamheden die onder deze categorie vallen, hebben blijvende prioriteit. Door onderbezetting is de druk toegenomen. Door personele verschuivingen en langdurige ziekte is substantiële vertraging opgelopen.
- In de 2e helft van 2023 is gewerkt aan de voorbereidingen van het internationaal symposium 'Modern inspections with new technology', op 26 en 27 februari 2024. Daarvoor zijn verscheidene Nederlandse en buitenlandse bedrijven uitgenodigd om Europese toezichthouders te informeren over de mogelijkheden van de door hen ontwikkelde technieken (o.a. sensortechnologie en artificiële intelligentie), ook op het vlak van voedselveiligheid. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met het bedrijfsleven over de mogelijkheden van inzet van geursensoren voor voedselveiligheid.

³ <https://www.nvwa.nl/documenten/dier/keuren/slachthuis/publicaties/informatieblad-verscherpt-toezicht-en-3-strikes-out>

Signalering en bestrijding van fraude en misleiding in de keten van grondstoffen, (dierlijke) bijproducten (inclusief schadepartijen) en levensmiddelen is onderdeel van kennisgedreven en risicogericht toezicht.

- We versterken de opsporing van fraude in de keten van grondstoffen, diervoeders, levensmiddelen en reststromen (zoals dierlijke bijproducten). Bijvoorbeeld via gericht administratief toezicht op grondstofstromen, om zo fraude met certificaten en niet-naleving van de meldplicht te kunnen signaleren. We zien dat fraude gestaag toeneemt. Het onderwerp krijgt meer aandacht en is in 2023 structureler opgepakt.
- Na grondig onderzoek door de interne opsporingsdienst (NVWA-IOD) is ingegrepen bij vermoedelijke fraude bij de tracering van vlees. Het betreft de vervalsing van bestemmingsdocumenten⁴ en het opzettelijk verstrekken van onjuiste informatie bij een terughaalactie. Ook werd gesjoemeld met officiële laadbrieven bij de export van kippenvlees⁵ met als doel importheffingen in het land van bestemming te verlagen.
- Bij diervoeder is gekeken naar de naleving op de meldplicht en de afgifte van correcte analysecertificaten door laboratoria. Er is 1 laboratorium bezocht. Van de meldingsplichtige partijen werden er 99% niet gemeld bij de NVWA. Het laboratorium is verplicht om bij afwijkende resultaten, naast het informeren van het bedrijf dat de analyse heeft aangevraagd, ook een melding te doen bij de NVWA. Dat is in veel gevallen niet gebeurd en daarom is hier bij dit laboratorium op gehandhaafd.
- Onderzoek naar het melden van afwijkingen bij geïmporteerde bulkpartijen heeft veel inzicht opgeleverd. We zagen dat het verwachte aantal meldingen aanzienlijk afwijkt van het werkelijke aantal. Het project wordt in 2024 uitgebreid en voortgezet.
- De mogelijke risico's bij de handel in (grondstoffen voor) diergeneesmiddelen zijn dit jaar onderzocht. Uit de risicoanalyse van internethandel blijkt dat er risico's zijn bij bijvoorbeeld producten voor gezelschapsdieren tegen wormen, vlooiën en teken. Deze worden bijvoorbeeld op grote schaal online verkocht zonder goede voorlichting.
- Bij dierlijke bijproducten heeft de invoering van fysieke en administratieve bestemmingscontrole nog niet plaatsgevonden. Wegens capaciteitsgebrek en vertraging op technisch vlak is dit doorgeschoven naar 2024.
- We leveren een actieve en prominente bijdrage aan de internationale ontwikkeling van *guidance* documenten die binnen de EU richting gaan geven aan de invulling van fraude in het toezicht.

Een toezichtstrategie op internetverkoop van levensmiddelen (inclusief voedingssupplementen), diergeneesmiddelen, dierlijke bijproducten en diervoeders is, daar waar mogelijk, integraal onderdeel van het toezicht.

We professionaliseerden in 2023 het toezicht op de verkoop via internet nog verder en besteden nog meer aandacht aan preventie. Dat doen we door bedrijven uitleg te geven over de wet- en regelgeving waaraan zij moeten voldoen.

⁴ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/11/17/nvwa-iod-houdt-3-verdachten-van-fraude-bij-tracering-van-vlees-aan>

⁵ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/10/03/nvwa-iod-onderzoekt-documentenfraude-bij-export-kippenvlees>

- Er is toezicht gehouden op claims bij sapkuren die via internet werden aangeboden⁶. Bepaalde claims zijn niet toegestaan. Bij maar liefst 17 van de 29 onderzochte websites werden medische claims gemaakt. Bij 12 websites werden ongeoorloofde gezondheidsclaims gemaakt en bij 9 voldeed de verplichte voedselinformatie niet. De NVWA heeft maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat de sites aan de regels voldoen.
- Ook keken we naar misleidende claims bij eiwitrijke levensmiddelen⁷. Bijna de helft van de onderzochte producten voldeed niet aan de regels voor voedings- en gezondheidsclaims en op websites was sprake van (ernstige) misleiding. Hiervoor gaven we officiële waarschuwingen en legden we bestuurlijke boetes op. Ook moeten verpakkingen van deze producten en informatie op websites worden aangepast. De resultaten zijn gepubliceerd via nieuwsberichten en actieve openbaarmaking.
- We nemen onder andere deel aan de Europese werkgroep op het gebied van internettoezicht en werken op dit onderwerp samen met de Inspectie Gezondheidszorg Jeugd (IGJ) en nemen deel aan een stakeholderoverleg over *influencermarketing*. Incidenteel wordt naar aanleiding van klachten en meldingen ook toezicht gehouden op de verhandeling via sociale media.
- Voor diergeneesmiddelen is in 2023 gewerkt aan een strategie voor het toezicht op internethandel.
- Onderzoeken zijn afgerond en er lopen opsporingsonderzoeken naar illegale internetverkoop van afslankpillen, afslankthee, potentieverhogende pillen, etc. Gebruik ervan kan zeer gevaarlijk zijn voor de gezondheid. We zien een groeiende trend; de internetverkoop neemt toe. De handel blijkt zeer lucratief en veelal internationaal georganiseerd.

De openbaarmaking van inspectieresultaten bij slachthuizen is in 2023 verder uitgebreid.

- In 2023 hebben we voorwerk gedaan om de openbaarmaking van inspectieresultaten van slachthuizen uit te breiden naar de overige slachtplaatsen en wildbewerkingsinrichtingen (WBI's). Het voorwerk bestond uit het automatiseren van het openbaarmakingsproces, het conceptueel uitbreiden van de websites en tabellenboeken, het programmeren van de code en het in gesprek gaan met de brancheorganisaties en slachthuizen. De publicatie van de gegevens van de eerste helft van 2023, inclusief deze overige slachthuizen, verwachten we in de eerste helft 2024.

Overige resultaten

Een betere zelfcontrole door bedrijven, o.a. door het stimuleren van hun deelname aan zelfcontroleschema's die door ons zijn beoordeeld

- Binnen het Checkpunt Voedselveiligheid⁸ werken we samen met geaccepteerde controlesystemen van controle- en adviesbureaus die een met ons afgesproken systematiek uitvoeren bij deelnemende bedrijven. Dit zorgt ervoor dat deelnemende locaties aan de wettelijke eisen op het gebied van de voedselveiligheid voldoen. Het aantal deelnemende

⁶ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/12/08/consument-vaak-nog-misleid-bij-aanprijzing-sapkuren-via-internet>

⁷ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2024/01/02/veel-misleidende-claims-bij-eiwitrijke-producten>

⁸ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/kwaliteitssystemen-zelfcontrolesystemen-en-toezicht-nvwa/horeca-ambacht-zorginstellingen-retail-voedselveiligheid-haccp/zelfcontrolesystemen-horeca-ambacht-zorginstellingen-retail-en-toezicht-nvwa>

horeca-, ambacht- en retaillocaties is in 2023 opnieuw gestegen: van 2819 naar 2997 (een stijging van 6%). Ook zijn 4 nieuwe aanvragen van private inspectiebureaus in behandeling genomen.

- Met alle 7 private inspectiebureaus⁹ zijn in 2023 evaluatiegesprekken gevoerd en, indien van toepassing, verbetertrajecten afgesproken. Het Checkpunt Voedselveiligheid-programma is één van de instrumenten die de NVWA inzet bij de publiek-private samenwerking voor een meer risicogerichte invulling van het toezicht.

Betere naleving van de wettelijke meldplicht voor mogelijk onveilige levensmiddelen en diervoeders door aanscherping van de meldwijzer en de rol van private laboratoria, en snellere en adequatere tracering van onveilige levensmiddelen door bedrijven.

- De meldwijzer voor onveilige levensmiddelen is in 2023 vereenvoudigd¹⁰. De vereenvoudigde meldwijzer helpt ondernemers nog beter om te bepalen wanneer zij een melding bij ons moeten doen. In overleg met verschillende brancheorganisaties worden in 2024 de uitgangsprincipes bij de meldwijzer nog scherper toegelicht en wordt aan hen duidelijk uitgelegd wat in het vervolgproces met een melding gebeurt.

In 2022 zorgden meerdere incidenten waarbij residuen van diergeneesmiddelen in vlees werden aangetroffen, voor intensivering van ons toezicht op dit gebied. Deze intensivering wordt in 2023 voortgezet.

We nemen, als onderdeel van het Nationaal Plan Residuen, jaarlijks en steekproefsgewijs een groot aantal monsters van dieren in slachthuizen; in 2023 ruim 17.000 monsters. Tijdens reguliere monitoring troffen we sporen aan van een plaagdierbestrijdingsmiddel.¹¹ Dat was voor ons aanleiding voor verder onderzoek, en het nemen van maatregelen. Binnen korte tijd inspecteerden we 55 bedrijven op de juiste toepassing van het middel. Het muizengif was door een professionele plaagdierbestrijder op een verkeerde manier gebruikt: ook op plekken waartoe vee toegang had. Op basis van administratie van 2 plaagdierbestrijders is een aantal bedrijven stilgelegd. Veel locaties konden we snel weer vrijgeven. De incidentstatus is inmiddels afgeschaald.

Met de extra middelen uit het Coalitieakkoord zorgen we voor structurele versterking van capaciteit en kennis op alle domeinen van voedselveiligheid. We onderzoeken bijvoorbeeld het kennisniveau van en de kennisbehoefte over voedselveiligheid van startende ondernemers in de horeca, ambachtelijke productie en retail.

- De capaciteit is beperkt en wordt daarom risicogericht ingezet. De mogelijkheden van nieuwe manieren van (preventief) toezicht binnen het domein Horeca onderzocht. De groep van horecaondernemers kent de meeste nieuwe startende ondernemers. Om overtredingen te voorkomen, is hard gewerkt aan voorbereidingen voor een pilot om deze groep preventief te informeren over risico's en verantwoordelijkheden. De pilot start in 2024.

⁹ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/kwaliteitssystemen-zelfcontrolesystemen-en-toezicht-nvwa/horeca-ambacht-zorginstellingen-retail-voedselveiligheid-haccp/geaccepteerde-kwaliteitssystemen-horeca-ambacht-zorginstellingen-retail>

¹⁰ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2024/01/19/meldwijzer-onveilige-levensmiddelen-vereenvoudigd>

¹¹ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/10/16/nvwa-legt-uit-voorzorg-activiteiten-46-veehouders-tijdelijk-stil>

Via risicogerichte monsterneming en analyse kregen we inzicht in de gehalten van chemische stoffen en in het voorkomen van ziekteverwekkers en antimicrobiële resistentie in levensmiddelen, en in de naleving van de eisen en criteria.

- De monitoring van additieven, milieu- en procescontaminanten, mycotoxines en diergeneesmiddelen is afgerond en die van planttoxines is bijna gerealiseerd. Alleen de monitoring residuen van bestrijdingsmiddelen heeft 88% realisatie. Er waren minder monsters gepland omdat het budget niet toereikend was. In 2023 werden enkele rapportages gepubliceerd die uit de microbiologische monitoring zijn voortgekomen: webdossier contaminanten in levensmiddelen¹² en de uitkomsten van het Nationaal Plan Residuen monitoringsprogramma 2022¹³
- In levensmiddelen kunnen MOAH voorkomen. MOAH zijn minerale oliën die schadelijk zijn kunnen zijn voor de gezondheid. Daarom hebben we een tijdelijk handhavingsbeleid voor minerale oliën in levensmiddelen¹⁴ vastgesteld. Sinds 1 januari 2024 wordt daarop gecontroleerd. Bedrijven moeten zelf ook de hoeveelheid MOAH in hun producten monitoren.
- Door monsternameprojecten verkregen we inzicht in de naleving van de microbiologische criteria en microbiologische hygiëne-indicatoren. Waar resultaten niet voldeden aan Europese of nationale wettelijke grenzen, zijn deze doorgegeven aan het relevante toezichtdomein (meestal Industriële productie), waarna overeenkomstig het interventiebeleid is gehandeld. Enkele rapportages die uit de microbiologische monitoring zijn voortgekomen, zijn de Staat van Zoonosen 2022¹⁵ (met RIVM), de Registratie voedselgerelateerde uitbraken in Nederland 2022¹⁶ (met RIVM), en Verbeterde opsporing van voedseluitbraken.¹⁷
- We hebben bijgedragen aan verschillende publicaties rondom antimicrobiële resistentie, een vanuit Nederland prioritair onderwerp: het MARAN-rapport (Monitoring van antimicrobiële resistentie en antibioticagebruik bij dieren in Nederland)¹⁸ waarin wordt geconcludeerd dat de antibioticaresistentie bij landbouwhuisdieren stabiliseert en een rapportage over het belang van voortdurende inspanningen om antimicrobiële resistentie bij mensen en dieren te bestrijden¹⁹, uitgegeven door de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) en het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC).

¹² <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/contaminanten-in-levensmiddelen>

¹³ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/vlees-en-vleesproducten/residuen-in-vlees-en-andere-dierlijke-producten/nationaal-plan-residuen-uitkomsten-monitoringsprogramma-2022>

¹⁴ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/contaminanten-in-levensmiddelen/moah-in-levensmiddelen#anker-2-tijdelijk-handhavingsbeleid-moah-in-levensmiddelen>

¹⁵ <https://www.onehealth.nl/staat-van-zoonosen-2022>

¹⁶ <https://www.rivm.nl/publicaties/registratie-voedselgerelateerde-uitbraken-in-nederland-2022#:~:text=In%202022%20zijn%201.165%20uitbraken,de%20gemelde%20uitbraken%20niet%20bekend.>

¹⁷ <https://www.nvmm.nl/media/5470/22513-151.pdf>

¹⁸ <https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksinstituten/bioveterinary-research/show-bvr/antibioticaresistentie-bij-landbouwhuisdieren-stabiliseert.htm>

¹⁹ <https://www.efsa.europa.eu/nl/news/continued-efforts-needed-fight-antimicrobial-resistance-amr-humans-and-animals>

Wat we nog meer deden

Inspecties voedselveiligheid

Publiek belang	Aantal inspecties 2022	Aantal inspecties 2023
Voedselveiligheid*	34.171	33.657
Productveiligheid	3.158	3.221
Tabaks- en alcoholontmoediging	6.792	6.371
Diergezondheid**	3.477	4.130
Dierenwelzijn**	4.324	3.843
Plantgezondheid	3.670	4.132
Natuur en milieu	9.659	8.548

*exclusief het toezicht op het slachtproces in slachthuizen

**exclusief het toezicht op slachthuizen en het toezicht tijdens certificering voorafgaand aan de verplaatsing van dieren naar het buitenland

We voerden in 2023 in totaal 33.657 inspecties voedselveiligheid uit bij 16.028 unieke bedrijven. 7.364 bedrijven kregen een maatregel opgelegd. De meeste inspecties vonden plaats in horecabedrijven: 18.465. Naast deze 33.657 inspecties houden we bij slachthuizen intensief toezicht op het slachtproces.

Veiligheidswaarschuwingen

In 2023 publiceerden we in totaal 194 veiligheidswaarschuwingen op onze website. Daarvan hadden er 125 betrekking op een onveilig levensmiddel.

Allergenen	61
Vreemde delen	19
Bacteriën en schimmels	27
Fout etiket	6
Residu	4
Overig	8

Voedselveiligheid in de (sociale) media

Het meest gelezen nieuwsbericht van de NVWA in 2023 ging over de blokkade die de NVWA aan veehouders oplegde uit voorzorg voor de voedselveiligheid vanwege de vondst van muizengif²⁰ in de lever van een kalf. Het bericht op onze site werd 13.451 keer bekeken en naar aanleiding daarvan kwamen veel vragen via onze sociale mediakanalen binnen en die door ons webcareteam zijn behandeld.

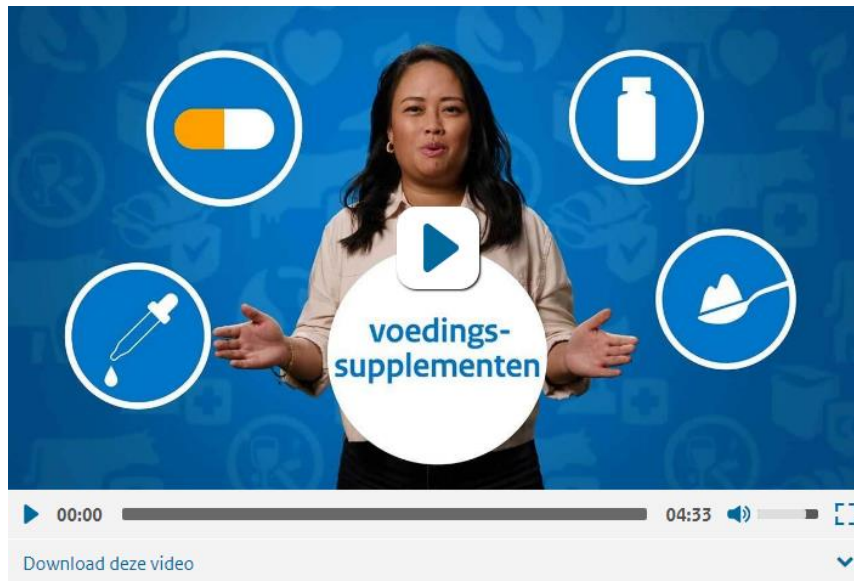
Communicatie voedingssupplementen

Meer dan de helft van de Nederlanders gebruikt voedingssupplementen. Vaak vanuit de gedachte baat het niet, dan schaadt het niet. We onderzoeken risicogericht, door middel van steekproeven en naar aanleiding van klachten en meldingen, of voedingssupplementen veilig zijn en voldoen aan wet- en regelgeving. De nieuwsberichten waarin wij waarschuwen voor supplementen met verboden stoffen, zoals illegale afslankpillen of afslankthee, kunnen altijd rekenen op een groot bereik. We

²⁰ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/10/16/nvwa-legt-uit-voorzorg-activiteiten-46-veehouders-tijdelijk-stil>

vinden het echter belangrijk het bredere verhaal over mogelijke gezondheidsrisico's aan het gebruik van deze en andere voedings- en kruidensupplementen te delen. Daarom werd communicatief extra aandacht gegeven aan voedingssupplementen in 2023:

- Deelname aan uitzending #5 Het misdaadbureau van Radio 1 over illegale afslankmiddelen (6 februari 2023).
- Podcast De inspecteur: 'Voedingssupplementen: over (on)veiligheid en gezond verstand' (14 december 2023). Beluister de podcast via Spotify²¹ of Apple Podcasts²²
- Video over de risico's van voedingssupplementen:

Fraudeonderzoeken voedingssupplementen

Dieetpillen en afslankthee

Om meer impact te hebben, zijn speciale projecten gestart waarbij inspectie en de (NVWA-IOD intensief samenwerken bij opsporingsonderzoeken naar illegale (internet) verkoop van afslank- en potentie verhogende pillen. We zien een stijging in de internetverkoop van dergelijke middelen die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid. De verkoop ervan lijkt lucratief, is internationaal en heeft banden met criminele netwerken/organisaties.

NVWA neemt duizenden illegale afslankpillen in beslag²³

²¹

https://open.spotify.com/episode/7aoSoBZPKTi1YxW0oVuj45?si=8zMxiKi5SsWJ_buqhrSGAg&nd=1&dlsi=222154c0e4b34c43

²² <https://podcasts.apple.com/nl/podcast/de-inspecteur/id1650562644?i=1000638521157>

²³ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/07/11/nvwa-neemt-duizenden-illegale-afslankpillen-in-beslag>

Honing met potentieverhogende stof

De NVWA-IOD, werkt samen met inspecteurs die toezicht houden op voedingssupplementen. Tijdens een handhavingsactie in oktober 2023, gericht op honing met de potentieverhogende stof sildenafil (merknaam Viagra), is door de NVWA-IOD een grote partij illegale geneesmiddelen in beslag genomen. Daarnaast troffen we ruim €140.000 contant geld aan, 9 goudstaven en drugs.

NVWA-IOD vindt grote partij illegale potentieverhogende geneesmiddelen²⁴

²⁴ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/10/11/nvwa-iod-vindt-grote-partij-illegale-potentieverhogende-geneesmiddelen>

Productveiligheid in 2023

Met het publiek belang Productveiligheid²⁵ dragen we bij aan het vergroten en borgen van de veiligheid van consumentenproducten. Dit doen we niet alleen met inspectie-activiteiten. In 2023 hebben we bij spelers in de keten ingezet op meer bewustwording van rollen en verantwoordelijkheden. Het draait daarbij niet langer alleen om de veiligheid van het product zelf, maar om de impact die we kunnen maken; ook het gebruik van producten heeft onze aandacht.

In 2023 besteedden we 6% van onze capaciteit aan toezicht op productveiligheid. De financiers van dit publieke belang zijn: het ministerie van VWS (97 %) en overige (3 %).

Jaarplanresultaten

In ons jaarplan voor 2023 zijn doelstellingen geformuleerd. Hieronder staat per doelstelling in hoeverre we die in 2023 hebben behaald.

Onze data- en informatiepositie ter verbetering van het toezicht op risicovolle producten en doelgroepen is versterkt.

Het afgelopen jaar hebben we diverse initiatieven in gang gezet om onze data- en informatiepositie te versterken. Het gebruik van *webcrawling* tools zoals de SAFE-app en de internetsuite-, - applicaties waarmee we als toezichthouder het web kunnen afspeuren op het aanbieden van onveilig gekwalificeerde producten – versterkt onze informatiepositie. In een pilot is onderzocht hoe we deze tool zo effectief mogelijk kunnen inzetten. In 2024 volgt deze inzet. Met de trendmonitor die momenteel wordt ontwikkeld, kunnen we in de toekomst vroegtijdig risico's signaleren. Om chemische risico's op basis van trends en signalen tijdig op te sporen en te gebruiken voor het effectief inzetten van (bedrijfsmatig) toezicht, zijn we gestart met het uitwerken van een productmonitoringsprogramma. Ook ons consumentenpanel, dat we periodiek bevragen, helpt ons onze informatiepositie te versterken.

Het inzicht in handelstromen en de risico's in de handelsketens is vergroot.

Het complexer en internationaler worden van producten en productieketens leidt tot een verhoogd risico op onveilige producten. Ook de toename van de internethandel draagt hieraan bij. Dat ondernemers zich vaak onvoldoende bewust zijn van de verantwoordelijkheid die zij dragen, werd het afgelopen jaar meermalen bevestigd tijdens de kennis- en informatiebijeenkomsten die wij voor diverse doelgroepen in de productieketen organiseerden. Ondernemers bleken slecht of beperkt op de hoogte van hun rol in de keten, van de juridische implicaties hiervan, en van de gevolgen die dit heeft voor hun bedrijfsvoering. Gezien de omvangrijke en complexe wetgeving en de geringe omvang van veel ondernemingen (minder dan 5 fte) is dit op zichzelf niet verrassend. We zetten dan ook sterk in op het toegankelijk maken van deze kennis, opdat de onbewust onbekwame ondernemer meer handvatten krijgt om de wet- en regelgeving te kunnen naleven.

Internationale verhandeling van producten, vraagt ook om grensoverschrijdend toezicht. We investeren daarom in samenwerking met onze internationale collega's (zoals bij het Europese tatoeagekleurstoffenproject, dat door ons is geïnitieerd).e We hebben hierdoor een beter beeld van de goederenstromen binnen Europa.

Naast het risico dat aan de complexer geworden markt kleeft, zijn er ook bepaalde productgroepen die een relatief groot risico herbergen of die – vanwege de kwetsbaarheid van de gebruiker – extra aandacht verdienen. Producten als batterijen en accu's (vanwege ontbrandingsgevaar),

²⁵ <https://www.nvwa.nl/productveiligheid>

consumentenproducten met weekmakers, kinderspeelgoed, en attractie- en speeltoestellen vragen extra aandacht. Om vinger aan de pols te houden monitoren we de ontwikkelingen op deze subdomeinen nauwgezet.

We hebben gerichte acties uitgevoerd om bedrijven te stimuleren de naleving te verhogen, en we hebben de samenwerking met branches versterkt.

Het afgelopen jaar hebben we intensief geïnvesteerd in de relatie met de branches. Duidelijkheid scheppen over de verantwoordelijkheid van marktpartijen had daarin steeds een belangrijke rol. Zo hebben we samen met de Kamer van Koophandel (KvK) een dossier over productveiligheid voor (startende) ondernemers gelanceerd op het Digitaal Ondernemersplein. We bieden daar uitgebreide informatie over de manier waarop ondernemers kunnen voldoen aan de wet- en regelgeving. Ook hebben we (samen met het Ministerie van VWS) diverse branche-overleggen met houders van attractie- en speeltoestellen georganiseerd. Daar hebben we nieuwe wet- en regelgeving toegelicht en samenwerkingsafspraken gemaakt. Voor de exploitanten van attractietoestellen introduceerden we de 'APK-brief' voor de tijdige keuring van attractietoestellen - een voorbeeld van een interventie om naleefgedrag te stimuleren. Verder troffen we in 2023 voorbereidingen voor een uitgebreid internationaal onderzoek naar tatoeagekleurstoffen. Dat wordt in 2024 uitgevoerd. Ook voerden we onderzoek uit naar de beschermingsfactor van zonnebrand.

De basis van het toezicht op productveiligheid is verder versterkt, waarbij tegelijkertijd stappen zijn gezet om een nieuwe, efficiëntere, robuuste en innovatieve wijze van doelgroepgericht toezicht in te voeren.

In 2023 is gestart met een pilot om meer toe te zien op afstand, door middel van het opvragen van technische dossiers (TD's). Los van het feit dat de aanwezigheid van een TD een verplichting is, is de afwezigheid van zo'n dossier een mogelijke risicofactor voor de veiligheid van een product. Dat biedt ons weer aanknopingspunten voor mogelijk effectiever risicogericht toezicht.

Een meer technische innovatie in het toezicht is de XRF-handscanner. Deze stelt ons in staat om op locatie een voorselectie te maken op basis van de aanwezigheid van bijvoorbeeld verboden (zware) metalen in sieraden. Dit maakt dat monsteselectie efficiënter verloopt. Het stelt ons bovendien in staat om ter plaatse al het gesprek met de ondernemer aan te gaan over hoe deze de veiligheid van het product heeft geborgd.

Voor de professionele markt én de grensvlakproducten werken we op het gebied van chemie nauw samen met onder andere de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Dat maakt ons zowel effectiever als efficiënter. Door regelmatig overleg en het werken aan gedeelde projecten is deze samenwerking het afgelopen jaar verder verbeterd. Ook op het vlak van de energietransitie werken we samen met andere toezichthouders. De start van een gezamenlijk project (NVWA met de NLA, de RDI en ILT) rond risico's van fietsaccu's is hiervan een mooi voorbeeld.

Ook proberen we de consument direct te informeren; zonder tussenkomst van andere partijen. We doen dit onder andere door onderzoeksresultaten op productniveau actief openbaar te maken. Zo hebben we in ons eigen chemie-lab in Groningen onderzoek gedaan naar weekmakers in laarzen²⁶ en

²⁶ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/weekmakers/inspectieresultaten-weekmakers/inspectieresultaten-weekmakers-in-plastic-laarzen-2023>

sekspeeltjes²⁷. In ons laboratorium in Zwijndrecht hebben we houten speelgoed²⁸ onderzocht op veiligheidsrisico's.

Aanpassing van werkwijze en wijziging van systemen door nieuwe wetgeving voor attractie- en speeltoestellen is afgerond en het tweedelijns toezicht is versterkt.

We zijn gestart met het opzetten van een werkmethode om gekwalificeerde meldingen over attractie- en speeltoestellen op afstand af te kunnen handelen, dat wil zeggen: zonder dat een inspecteur hiervoor ter plaatse komt. Meldingen met een lagere prioriteit handelen we nu op afstand af. De ondernemer wordt gevraagd om een zogenoemd zelfonderzoek of een zelfanalyse uit te voeren over de bij de NVWA gemelde situatie. Aan de hand van de rapportage die de ondernemer hiervan bij ons aanlevert, beoordeelt de inspecteur de situatie. Bij twijfel over de kwaliteit van deze zelfanalyse volgt alsnog een fysieke inspectie. Op deze manier verwachten wij onze inspectiecapaciteit effectiever en efficiënter te kunnen inzetten.

Inspecties Productveiligheid

Publiek belang	Aantal inspecties 2022	Aantal inspecties 2023
Voedselveiligheid*	34.171	33.657
Productveiligheid	3.158	3.221
Tabaks- en alcoholontmoediging	6.792	6.371
Diergezondheid**	3.477	4.130
Dierenwelzijn**	4.324	3.843
Plantgezondheid	3.670	4.132
Natuur en milieu	9.659	8.548

* exclusief het toezicht op het slachtproces in slachthuizen

**exclusief het toezicht op slachthuizen en het toezicht tijdens certificering voorafgaand aan de verplaatsing van dieren naar het buitenland

Voor productveiligheid voerden we 3.221 inspecties uit bij 2.267 unieke bedrijven. We bezochten hierbij onder andere 964 locaties met attractietoestellen en/of speeltoestellen en we inspecteerden op 844 locaties op chemische en microbiologische veiligheid. In totaal is bij 544 bedrijven een maatregel opgelegd.

Veiligheidswaarschuwingen

In 2023 publiceerden we in totaal 194 veiligheidswaarschuwingen op onze website. Daarvan betroffen er 69 een onveilig consumentenproduct. In de meeste gevallen ging het om producten voor kinderen: 34 keer. Daarvan betroffen 23 waarschuwingen speelgoed.

Productveiligheid in de (sociale) media

In april 2023 waarschuwden we consumenten via een nieuwsbericht²⁹ om geen therapeutische schommels te gebruiken. Uit ons onderzoek bleek dat de schommels een ernstig risico op verwurging opleveren. Onze waarschuwing werd door alle bekende media overgenomen.

²⁷ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/weekmakers/inspectieresultaten-weekmakers/inspectieresultaten-weekmakers-in-dildos-2023>

²⁸ <https://www.openbare-inspectieresultaten.nvwa.nl/productonderzoeken/houtenspeelgoed>

²⁹ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/04/20/nvwa-gebruik-geen-therapeutische-schommels>

Ook het nieuwsbericht³⁰ naar aanleiding van een risicobeoordeling door ons Bureau Risicobeoordeling & onderzoek (BuRO) waarin we waarschuwden voor het gebruik van luchtreinigers met ozon, kon rekenen op een groot aantal pageviews op onze website en een groot bereik in de media.

³⁰ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/10/05/advies-nvwa-gebruik-geen-luchtreinigers-die-ozon-uitstoten>

Tabaks- en alcoholontmoediging in 2023

Binnen het publiek belang Tabaks- en alcoholontmoediging dragen we bij aan het Nationaal Preventieakkoord³¹. Het toezicht binnen het experiment Gesloten coffeeshopketens valt ook onder dit publieke belang .

Nieuw was vanaf juli 2023 het verbod op online verkoop van rookwaren. We hebben hier in de 2e helft van 2023 dan ook toezicht op gehouden. Ook troffen we in 2023 voorbereidingen om vanaf 1 januari 2024 te kunnen handhaven op het verbod voor vapes met zoete smaakjes.

Wij delen de zorgen die er zijn over het gebruik van tabak en vapes onder jongeren en blijven daarop toezien. Daarbij geldt dat handhaving niet de enige oplossing is om het gebruik van tabak en vapes onder jongeren terug te dringen. Er moet ook ingezet worden op andere maatregelen zoals preventie en voorlichting. Daarbij is ook van belang dat winkeliers, gebruikers en hun omgeving - zoals ouders en scholen – zich bewust zijn van de gevaren van het gebruik van dit soort producten, en daarnaar handelen. Hiertoe treden we dan ook in overleg met onder meer het ministerie van VWS, het Trimbos-instituut, het RIVM en gezondheidsfondsen.

In 2023 is 2% van onze capaciteit besteed aan tabaks- en alcoholontmoediging. Deze is volledig gefinancierd door het ministerie van VWS.

Jaarplanresultaten

In ons jaarplan voor 2023 zijn doelstellingen geformuleerd. Hieronder staat per doelstelling in hoeverre we die in 2023 hebben behaald.

Risicogericht toezicht op Tabaks- en rookwarenwet (rookverbod, leeftijdsgrens (o.a. door inzet testkopers), nieuwe verkoopverboden, reclameverbod, productregulering) is uitgevoerd.

Tabaks- en rookwarenwet: leeftijdsgrens

Het risicogericht toezicht op de naleving van de leeftijdsgrens voor tabak en aanverwante producten (zoals vapes) is in 2023 gecontinueerd op basis van herinspecties, meldingen en *hotspots* naar aanleiding van verkenningen (plekken waar veel jongeren kunnen komen). Daarbij hebben we onder andere testkopers (testkoopmethode) ingezet, waaronder ook ingehuurde assistent-inspecteurs. Van januari 2022 tot juli 2023 zijn 2.466 inspecties uitgevoerd. Daarbij is 883 keer opgetreden vanwege de verkoop van tabak en aanverwante producten aan een minderjarige. Bij 307 gevallen waarbij een overtreding werd vastgesteld, betrof het een testkoper aan wie vapes werden verkocht. In de overige 576 gevallen werd aan de testkoper tabak verkocht. In deze periode is de *3 strikes out*-maatregel 22 keer opgelegd. Hierbij werd de verkoop van tabak en aanverwante producten tijdelijk stilgelegd omdat in 12 maanden tijd 3 keer een overtreding was geconstateerd.

Tabaks- en rookwarenwet: verkoopverboden

Sinds 1 juli 2023 is het verboden tabaksproducten en aanverwante producten op afstand te verkopen (online verkoopverbod). In de 2e helft van 2023 heeft de NVWA 194 webshops gecontroleerd. Veel grote ketens van winkels die online ook tabaksproducten en aanverwante producten aanboden, zijn op 1 juli 2023 gestopt met die verkoop. Tegen webwinkels die de producten nog wel aanboden, is 38 keer opgetreden. Ondertussen is een ook deel van deze winkels gestopt met de verkoop. We zetten in 2024 onze handhavingstrajecten voort bij de webwinkels die nog doorgaan met de verkoop.

³¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheid-en-preventie>

Ook bij de verkoop via social media en digitale platformen hielden we toezicht. Daarbij zijn 864 posts en advertenties, waarin rookwaren werden aangeboden, bij de sociale mediaplatformen gemeld. We hebben overeenkomsten gesloten met de verschillende platforms, onder andere rond schendingen van wet- en regelgeving. Het sociale mediaplatform onderneemt vervolgens actie op basis van deze meldingen. Dit resulteerde in het verwijderen van posts of accounts.

Tabaks- en rookwarenwet: producteisen

In 2023 is het toezicht voortgezet op niet-toegestane producten die voor jongeren aantrekkelijk zijn. Het betreft voornamelijk nicotinezakjes en vapes met een te hoog nicotinegehalte. Zo zijn 22 grote partijen nicotinezakjes in bewaring genomen, onder andere naar aanleiding van signalen van bijvoorbeeld de politie of douane. Hierdoor is voorkomen dat deze producten in Nederland in de handel zijn gekomen. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen om vanaf 1 januari 2024 toezicht te kunnen houden op het smaakjesverbod voor vapes. Alleen vapes met een tabakssmaak zijn vanaf 1 januari 2024 nog toegestaan. Producenten, importeurs, groothandelaren en brancheorganisaties van winkels zijn in 2023 aangeschreven over dit verbod. Zij zijn gevraagd afspraken met hun afnemers te maken over hun oude voorraden vapes en over wat daarmee na 1 januari 2024 moet gebeuren.

Bij het hoger beroep in de zaak over het handhavingsverzoek van Stichting Rookpreventie Jeugd, om alle sigaretten met filterventilatie uit de handel te halen, is aangekondigd dat het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie gaat stellen. Pas nadat deze vragen zijn beantwoord, kan het CBb een uitspraak doen. Een stevige juridische basis door de uitspraak van het CBb hebben wij nodig om succesvol te kunnen optreden, en te komen tot handhaving die standhoudt en effect heeft.

Tabaks- en rookwarenwet: reclameverbod

Binnen het toezicht op het reclameverbod is afgelopen jaar bij winkels voornamelijk gecontroleerd op de aanwezigheid van het afschermmiddel en de eisen die hieraan gesteld zijn (uitstalverbod). Daarbij controleerden wij ook gevelreclame en de gevelaanduiding. Daarnaast hebben we sponsorings- en reclamecases vanuit de producenten en importeurs onderzocht. Verder is met de branchevereniging van influencers, de DDMA, gesproken en gaven we uitleg over het feit dat influencers geen reclame voor tabaksproducten en aanverwante producten mogen maken. In november 2023 dienden de hoger beroepszaken rond de verkoopbonussen. Op 20 februari 2024 heeft het CBb uitspraak gedaan en een streep gezet door alle boetes. Het CBb gaat er niet in mee dat de afspraken van tabaksfabrikanten met tabaksspecialzaken, supermarkten en tankstations - bijvoorbeeld over een plek in het schap of het behalen van een bepaald verkoopresultaat en de daaraan gekoppelde vergoedingen - , bewezen overtredingen van het reclameverbod betreffen.

Tabaks- en rookwarenwet: rookverbod

In 2023 is het toezicht op het rookverbod gecontinueerd. Daarbij zijn de horeca, grote evenementen, voetbalstadions, schoolpleinen en werkplekken geïnspecteerd. We controleerden onder andere naar aanleiding van meldingen die bij ons zijn gedaan. Zeker in sectoren waar de naleving hoog is, zijn deze meldingen van belang voor ons om het toezicht in te zetten daar waar mensen nog worden blootgesteld aan tabaksrook en damp van vapes. In 2023 voerden we zo'n 2.000 risicogerichte inspecties uit. Bij een kwart daarvan werd een overtreding geconstateerd.

Risicogericht toezicht op alcohol-prijsacties in de retail en de verkoop van alcohol op afstand is uitgevoerd, daar waar van toepassing met inzet van doelgroepspecifieke instrumenten.

Bij het toezicht op te hoge prijsacties in de retail en bij de leeftijdscontrole bij online verkoop, wordt gefocust op bedrijven die aantrekkelijk voor jongeren zijn. Ook is gerichte handhavingscommunicatie toegepast om zo het naleefgedrag van ondernemers te beïnvloeden.

Het afgelopen jaar zijn de resultaten van het toezicht op de bierkoeriers gerapporteerd. Van de 39 onderzochte bierkoeriers, voldeed de helft (19 bedrijven) niet aan eisen voor de leeftijdscontrole en bijbehorende eisen. Hiertegen hebben we opgetreden (15 officiële waarschuwingen en 4 boetes). Verder is er gerapporteerd over de resultaten van juli 2022 – juli 2023. In totaal zijn 223 controles uitgevoerd en is bij 86 bedrijven een afwijking geconstateerd. Daartegen is opgetreden (68 officiële waarschuwingen en 47 boetes; bedrijven kunnen ook zowel een waarschuwing als boete hebben ontvangen).

Omdat nog geen nadere eisen zijn gesteld aan een leeftijdsverificatiesysteem dat voorkomt dat minderjarigen online alcoholhoudende dranken kunnen bestellen, is in 2023 een methode ontwikkeld om bij de aflevering aan de deur te controleren of de alcoholhoudende dranken niet aan deze jongeren worden verstrekt. Begin 2024 houden we een pilot met deze methode. Met deze methode kunnen we naar verwachting beter toezicht houden op de doelstelling van de Alcoholwet: dat jongeren via online bestellingen geen alcoholhoudende dranken thuis kunnen ontvangen.

Toezicht teelt cannabis, binnen het experiment gesloten coffeeshopketen, is uitgevoerd.

Binnen het Experiment gesloten coffeeshopketen is de aanloopfase van start gegaan. We hebben het afgelopen jaar toezicht gehouden op de operationele telers. Daardoor kan nu legaal geproduceerde cannabis, die voldoet aan de kwaliteitseisen, aan de coffeeshops in Tilburg en Breda worden geleverd.

Beter zicht op nieuwe trends, marketing- en verkooptechnieken rookwaren, alcohol en cannabis is verkregen.

Vorbereiding voor dit traject zijn getroffen en de uitvoering is voor 2024 gepland.

Inspecties Tabaks- en alcoholontmoediging

Publiek belang	Aantal inspecties 2022	Aantal inspecties 2023
Voedselveiligheid*	34.171	33.657
Productveiligheid	3.158	3.221
Tabaks- en alcoholontmoediging	6.792	6.371
Diergezondheid**	3.477	4.130
Dierenwelzijn**	4.324	3.843
Plantgezondheid	3.670	4.132
Natuur en milieu	9.659	8.548

* exclusief het toezicht op het slachtproces in slachthuizen

**exclusief het toezicht op slachthuizen en het toezicht tijdens certificering voorafgaand aan de verplaatsing van dieren naar het buitenland

We voerden dit jaar 6.371 inspecties uit op het gebied van tabaks- en alcoholontmoediging bij 4.203 unieke bedrijven waarbij we bij 1.732 bedrijven een maatregel opgelegd hebben.

Tabaks- en alcoholontmoediging in de (sociale) media

In 2023 zijn een aantal wetten gewijzigd. Op 1 juli ging het verbod voor de verkoop van tabak en vapes op afstand in. We publiceerden het veel gelezen bericht NVWA handhaaft verbod smaakjes en verkoop op afstand voor tabak en vapes³² om hiervoor aandacht te vragen. Ook publiceerden we een uitlegvideo over vaperen, en een podcast ('De inspecteur') over het toezicht op het rookverbod. Deze podcast is te beluisteren via Spotify³³.

³² <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/05/31/nvwa-handhaaft-verbod-smaakjes-en-verkoop-op-afstand-voor-tabak-en-vapes>

³³ https://open.spotify.com/episode/4I2X0LARzqVufAznazEkMa?si=kQsUet87S426A_Vx_9x1-w&nd=1&dlsi=640974717b8f4873

Diergezondheid in 2023

Binnen het publiek belang Diergezondheid³⁴ is ons toezicht gericht op het voorkomen en verspreiden van dierziekten en zoönosen. In 2022 lanceerde het kabinet een Nationaal Actieplan versterken zoönosenbeleid³⁵. Dat is gericht op het versterken van het zoönosebeleid, waaraan de NVWA meewerkt. In 2023 heeft dit geleid tot uitbreiding van ons werk op het gebied van preventie, monitoring en bestrijding van (nieuwe) dierziekten.

De extra middelen uit het regeerakkoord gebruiken we om ons reguliere toezicht verder te versterken en te vernieuwen. Zo ontwikkelden we in 2023 een meldwijzer voor dierziekten: een webapplicatie waarmee dierhouders, dierenartsen en laboratoria per diersoort of dierziekte kunnen zien óf en waar deze ziekte gemeld moet worden. Daarnaast maakten we uitbraken van dierziekten inzichtelijk via verschillende kaarten, en verrijkten we meerdere webpagina's om zo de kennis over zoönosen te vergroten.

Daarnaast lag in 2023 de focus op het reinigen en ontsmetten (R&O) van diertransportmiddelen. In een jaar waarin vogelgriep (HPAI) een jaar rond in Nederland bleef en waarin de dreiging van de Afrikaanse varkenspest (AVP) toenam, hielden we R&O hoog op de agenda. Dat deden we via vakberichten, updates van risicolandenlijsten en geüpdate lijsten met toegelaten ontsmettingsmiddelen. We onderzoeken ook hoe we het toezicht op het reinigen en ontsmetten (R&O) van diertransportmiddelen verder kunnen verbeteren en we werken aan een verschuiving van incidentgedreven toezicht naar preventief toezicht op dierziekten. In 2023 is het nieuwe specifiek interventiebeleid (SPEC) Diergezondheid gepubliceerd. Na intensieve voorbereiding is dit een mooie uitwerking van ons interventiebeleid, niet alleen voor de bepalingen van de Diergezondheidsverordening, maar ook in relatie tot de veranderde nationale wetgeving voor diergezondheid.

In 2023 is 9% van onze capaciteit besteed aan diergezondheid. De financiers van dit publieke belang zijn: het ministerie van LNV (60 %), derden (38%), overige (1 %) en het ministerie van VWS (1 %).

Jaarplanresultaten

In ons jaarplan voor 2023 zijn doelstellingen geformuleerd. Hieronder staat per doelstelling in hoeverre we die in 2023 hebben behaald.

Voor identificatie- en registratie (I&R) rund, schaaap, geit zijn de verplichte aantallen inspecties gerealiseerd.

- De geplande verplichte aantallen inspecties I&R voor zowel rund als schaaap en geit zijn behaald. In totaal hebben we 909 rundveebedrijven en 1272 schapen- en geitenbedrijven geïnspecteerd. De aard van de omissies was hoofdzakelijk administratief. Het betrof te late melding van mutaties als geboorte, sterfte of aan- of afvoer van dieren. De projectmatige aanpak waarmee we halverwege het jaar startten, resulteerde in lagere doorlooptijden per

³⁴ <https://www.nvwa.nl/diergezondheid>

³⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/07/06/nationaal-actieplan-versterken-zoonosenbeleid>

inspectie. Begin 2024 bespreken we de resultaten van de in 2023 gestarte evaluatie en bekijken we welke verbeteringen we ook in 2024 kunnen uitwerken en implementeren.

- De verhoogde inzet op het behalen van de verplichte aantallen inspecties voor I&R rund en schaaap/ geit is ten koste gegaan van de beoogde resultaten op andere trajecten. Zo is minder geïnspecteerd op Q-koorts bij professionele melkveehouderijen en zijn andere projecten zoals I&R paard en I&R kalkoen niet opgepakt, of voortijdig beëindigd. Voor I&R pluimvee zijn 88 inspecties uitgevoerd. De geconstateerde omissies betroffen veelal het niet melden van verplaatsingen van de dieren binnen de daarvoor gestelde termijn van 5 werkdagen.

Het toezicht op I&R kalkoenen is verder ingevoerd, onder andere door het opstellen van een naleefbeeld.

- Het toezicht op I&R kalkoenen is niet uitgevoerd in 2023 vanwege verhoogde inzet op het behalen van de verplichte aantallen inspecties I&R runderen, I&R schapen en I&R geiten. Bij voldoende capaciteit wordt dit in 2024 alsnog uitgevoerd.

De vrijwaring is geborgd: er komen geen meldingen uit ontvangende lidstaten dat de diergezondheid in de ontvangende lidstaat in gevaar is gebracht.

- Vanuit andere lidstaten komen nog meldingen over diergezondheid-gerelateerde omissies binnen. Dit betreffen meestal 'administratieve omissies', zoals verkeerde diergezondheidsverklaringen aangevinkt in het certificaat. Er zijn geen meldingen van dierziekten die via Nederlandse dieren verspreid zijn. Bij het verzenden van runderen blijft de juiste vermelding van de I&R-nummers op het certificaat een punt van zorg. Invoering van de controleregels in TRACES New Technology leidt tot een nauwgezetere uitvoering van de certificering. Dit heeft in 2023 bijgedragen aan minder binnengekomen meldingen.

Inrichtingen zijn volgens de wettelijke bepalingen erkend en het toezicht op erkende en geregistreerde inrichtingen is uitgevoerd.

- Bij de meeste erkende bedrijven zijn de jaarlijkse inspecties, gerelateerd aan de erkenning, volgens de door de Europese regelgeving voorgeschreven frequentie uitgevoerd.

Preventie van dierziekten door toezicht op de 2^e reiniging en ontsmetting (R&O) en uitvoering van bestemmingscontroles zijn uitgevoerd.

- In 2023 hebben wij voornamelijk diertransportmiddelen gecontroleerd die runderen, varkens of pluimvee vervoerden. Bij de transporten met varkens en pluimvee is er een verhoogd risico op Afrikaanse varkenspest en aviaire influenza.
- De 2^e R&O voor de risicolanden is tijdig aangepast aan de (vele) wisselingen in de dierziektestatus (HPAI en AVP) in de diverse EU-lidstaten. De wijze waarop de sector omgaat met de meldingen van uitgevoerde reiniging en ontsmetting van veevoermiddelen blijft achter en moet sterk verbeterd worden om Nederland te vrijwaren van voornoemde bedreigende dierziekten.

Monitoring en bestrijding van dierziektenuitbraken functioneert goed.

- De bestrijding van dierziekten en zoönosen in 2023 vanuit Incident- en Crisisbeheersing (ICB) vergde veel capaciteit. Er zijn bij het NVWA Incident en Crisiscentrum (NVIC) 7796

dierziekte-casus-meldingen binnengekomen waarvan het grootste gedeelte blauwtongmeldingen betrof.

- De uitbraak met het blauwtongvirus³⁶ (BTV serotype 3) begin september heeft de impact op de veehouderijen en voor de internationale handel laten zien. De komende jaren is Nederland niet meer blauwtongvrij, waardoor de handel van voor blauwtonggevoelige levende dieren en levende producten niet zonder meer kan plaatsvinden. Voor de bestrijding moeten we zoeken naar een goed werkzaam (en geregistreerd) vaccin. Ook wordt door LNV in samenwerking met de sector een knuttenmonitoring overwogen in voorjaar 2024. Het aantal blauwtongbesmetting in 2023 wordt per woonplaats³⁷ bijgehouden. Op 19-02-2024 waren er over het jaar 2023 6397 BTV3 positieve dieren gemeld bij NVIC (4334 PCR BTV3 positieve dieren en 1563 klinisch positieve dieren).
- Vogelgriep is vanaf 2022 van een seizoensfenomeen veranderd in een ziekte die zich het hele jaar kan voordoen. In 2023 waren er weinig vogelgriepuitbraken: 6 pluimveebedrijven en 4 pluimveehobbybedrijven raakten besmet met HPAI H5N1 virus en deze bedrijven zijn door NVIC geruimd.
- Op salmonella inspecteerden we 24 keer risicogericht. Omissies waren meestal van administratieve aard.
- Voor onderzoek naar zoönotische salmonella is een mooi resultaat behaald in het traject ter verbetering van de werkwijze van de laboratoria die erkend zijn voor onderzoek daarnaar.
- Voor Q-koorts zijn 109 publieksbedrijven met schapen en of geiten en 12 professionele bedrijven geïnspecteerd. De vaccinatieverplichting werd onvoldoende nageleefd. In 2024 vragen we hiervoor verhoogde aandacht bij de veehouders.

Meldingen over hoog risico rabiës zijn opgevolgd.

- In verband met andere onderzoeken (o.a. dierenwelzijn en fokkerij), handhavingsverzoeken en het inwerken van nieuwe medewerkers is het ons in 2023 niet gelukt om alle meldingen over hoog risico rabiës op te pakken. Extra capaciteit was nodig voor (her)controles op de thuisquarantaine. De hoogst prioritaire meldingen over hoog risico rabiës zijn wel opgepakt.
- Ook omdat het niet-acteren op andere onderwerpen als welzijn en fokkerij onwenselijk is en niet wordt geaccepteerd door de samenleving, is de beschikbare capaciteit verdeeld over de verschillende onderwerpen, handhavingsverzoeken, meldingen en de hoogste prioritaire meldingen over hoog risico rabiës.

Inspecties Diergezondheid

Publiek belang	Aantal inspecties 2022	Aantal inspecties 2023
Voedselveiligheid*	34.171	33.657
Productveiligheid	3.158	3.221
Tabaks- en alcoholontmoediging	6.792	6.371
Diergezondheid**	3.477	4.130
Dierenwelzijn**	4.324	3.843
Plantgezondheid	3.670	4.132
Natuur en milieu	9.659	8.548

* exclusief het toezicht op het slachtproces in slachthuizen

**exclusief het toezicht op slachthuizen en het toezicht tijdens certificering voorafgaand aan de verplaatsing van dieren naar het buitenland

³⁶ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/blauwtong>

³⁷ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/blauwtong/documenten/dier/dierziekten/overige-dierziekten/publicaties/blauwtong-positief-per-woonplaats-2023>

In 2023 voerden we op het gebied van diergezondheid 4.130 inspecties uit bij 3.569 unieke bedrijven. Daarvan kregen 1.117 bedrijven een maatregel opgelegd. De stijging van het aantal inspecties ten opzichte van 2022 komt met name door de verhoogde inzet op het behalen van de verplichte aantallen inspecties voor I&R rund en I&R schaaap/geit.

Diergezondheid in de media

Blauwtong en vogelgriep

In 2023 schonken de media vooral aandacht aan de uitbraak van de dierziekte blauwtong. De laatste keer dat dit virus in Nederland voorkwam was in 2009. We kwamen meermaals in het nieuws vanwege de monitoring van de besmettingen³⁸ en een onderzoek³⁹ van het Centrum Monitoring Vectoren (CMV) naar welke soorten knutten de ziekte verspreiden. Ook was er aandacht voor de uitbraak van vogelgriep op meerdere locaties in Nederland en, als gevolg daarvan, het op- en afschalen van maatregelen om verdere verspreiding tegen te gaan.

Sociale media

Tijdens de blauwtonguitbraak hebben we via sociale media onze achterban geïnformeerd. Zo gaven we informatie over de dierziekte via een carousel⁴⁰ op Instagram en een overzicht⁴¹ op Twitter. Daarnaast plaatsten we op Facebook⁴² en Twitter⁴³ een animatie over hoe blauwtong zich verspreidde over Nederland.

Ook besteedden we aandacht aan het voorkomen van het meenemen van dierziekten als rabiës (IG⁴⁴, FB, X) en Afrikaanse varkenspest (IG⁴⁵, FB, X) naar Nederland als onderdeel van onze campagne 'Ik ga op reis en neem niet mee'.

³⁸ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/blauwtong/documenten/dier/dierziekten/overige-dierziekten/publicaties/index>

³⁹ <https://nos.nl/artikel/2495233-bij-kou-geen-knutten-die-blauwtong-verspreiden-nvwa-start-onderzoek>

⁴⁰ https://www.instagram.com/p/CyAWU81tKx6/?img_index=1

⁴¹ https://x.com/_NVWA/status/1709803106265886916?mx=2

⁴² <https://www.facebook.com/NVWAonline/videos/701706095249388/>

⁴³ https://x.com/_NVWA/status/1725169663007428951

⁴⁴ https://www.instagram.com/p/CuZWDH9xd2B/?img_index=1

⁴⁵ https://www.instagram.com/p/CuHc1kso561/?img_index=1

Dierenwelzijn in 2023

Voor Dierenwelzijn⁴⁶ was 2023 het jaar van opleiden en inwerken van nieuwe collega's voor het ontwikkelen en uitvoeren van toezicht bij primaire bedrijven en gezelschapsdieren. Het was ook een jaar van het opstellen van een aanpak en de implementatie van versterking van onze slagkracht op het publiek belang Dierenwelzijn. Het versterken van onze slagkracht vraagt om reflectie op onze handhavingaanpak en -cultuur. We halen daarvoor ideeën op uit onze organisatie. In 2023 lag onze focus ook op vangletsel bij pluimvee; het toewerken naar het diervriendelijker vangen ervan. Per 1 januari 2024 is de norm voor vangletsel verlaagd van 2% naar 1%, daarom hebben we in 2023 toegewerkt naar handhaving op de 1% norm. In 2023 is prioriteit gegeven aan inspecties van Identificatie & Registratie (I&R). Hierdoor zijn andere projecten uitgesteld of gestopt. Zoals elk jaar ontvingen we ook in 2023 de meeste meldingen over dierenwelzijn. Een groot deel van onze inspectiecapaciteit is daarom besteed aan de afdoening van deze meldingen. Daarnaast is tijd besteed aan handhavingsverzoeken, herinspecties en terugkerende werkzaamheden zoals controles bij extreme temperaturen en verscherpt toezicht. Bij de communicatie over dierenwelzijn hebben we steeds actief aandacht gevraagd voor de eigen verantwoordelijkheid van dierhouders, zowel bij de beantwoording van Kamer- en persvragen, het publiceren van inspectieresultaten, in gesprek met de sectoren, en op de website en in persberichten.

In 2023 is 9% van onze capaciteit besteed aan dierenwelzijn. De financiers van dit publieke belang zijn LNV (98%) en derden (2%).

De werkzaamheden binnen dit publiek belang worden verdeeld over 2 domeinen.

Domein	% van het totaal aantal gerealiseerde Uren
Dierenwelzijn	95,7%
Dierproeven	4,3%

Jaarplanresultaten

In ons jaarplan voor 2023 zijn doelstellingen geformuleerd. Hieronder staat per doelstelling in hoeverre we die in 2023 hebben behaald.

We hebben proactief bijgedragen aan de verdere invulling van open normen door het ministerie van LNV.

- In 2023 is onder leiding van LNV gewerkt aan de nadere invulling van diverse open normen, voor onder andere het stalklimaat voor varkens, hitte, kortsnuitige honden en het couperen van staarten van varkens.

Officiële controles op geschiktheid van dieren voor transport (transportwaardigheid, extreme temperaturen en kwetsbare dieren) zijn uitgevoerd.

- Extreme temperaturen: de NVWA voert extra inspecties uit als het buiten warmer is dan 27 graden Celsius. Bij die verwachte temperatuur in De Bilt treedt het Nationaal plan voor veetransport bij extreme temperaturen in werking. In het plan staan afspraken van bedrijfsleven en overheid over veetransport bij hitte. In de zomer van 2023 was het plan 21 dagen van kracht
- We hebben het afgelopen jaar toezicht gehouden op de geschiktheid van dieren voor het vervoer. De inspecties vonden plaats bij de aanvoer van dieren op slachthuizen, tijdens

⁴⁶ <https://www.nvwa.nl/dierenwelzijn>

certificering voorafgaand aan de verplaatsing van dieren naar het buitenland en risicogericht op verschillende momenten tijdens het vervoer. Bij de risicogerichte inspecties is gekeken naar situaties waar meer kans is op een overtreding. Dat is bijvoorbeeld bij slachthuizen, op tijden dat er geen NVWA-dierenarts aanwezig is voor de uitvoering van verplichte controles, of onderweg tijdens het diertransport. In april 2023 heeft de NVWA de beoordelingscriteria voor het transport van dieren naar het buitenland verder aangescherpt. In 2023 is er voor 39.071 zendingen dieren een gezondheidscertificaat verstrekt door de NVWA. Na april 2023 heeft de NVWA geen meldingen uit het buitenland ontvangen met betrekking tot de (on)geschiktheid voor het vervoer van runderen.

- Het afgelopen jaar hebben wij toezicht gehouden op het vervoer van kwetsbare dieren. Hier is onder andere geïnspecteerd of er dieren vervoerd werden met een draagtijd gevorderd voor 90% of meer. Daarnaast werd er ook gekeken of er dieren vervoerd werden die binnen 1 week voor het transport geworpen hebben.

Minimaal 4 instellingvergunninghouders (op gebied van dierproeven) zijn geauditeerd op de wijze waarop hun instantie voor dierenwelzijn (IvD) is ingericht.

- Er zijn 4 vergunninghouders dierproeven geauditeerd naar de wijze waarop hun IvD is ingericht.
- Het auditeren van vergunninghouders dierproeven naar de inrichting van de IvD draagt bij aan het versterken van de IvD's als belangrijke ketenschakel in de Nederlandse dierproevensystematiek en draagt bij aan het dierenwelzijn van proefdieren in een instelling.

Om de risicoacceptatie bij burgers en NGO's te vergroten, communiceren wij over de risico's waarop wij wel of geen invloed kunnen uitoefenen.

- Op diverse momenten communiceren wij over ons werk, bijvoorbeeld bij de publicatie van toezichtresultaten en in antwoorden op Kamer-, burger- en persvragen.
- Ook communiceren we proactief naar aanleiding van onze toezichtinzet, bijvoorbeeld bij bedrijven die wij onder verscherpt toezicht plaatsen, of over een zaak zoals rond de Brabantse hondenfokker. Daarbij geven we uitleg over de wijze waarop risico's door toezicht worden opgeheven of beperkt, en over de risico's waarop wij als toezichthouder geen invloed hebben.
- Daarnaast wordt in gesprekken met NGO's toegelicht op welke risico's wij wel invloed kunnen uitoefenen en hoe we dat dan doen, of waarom niet.

Overige resultaten

Gezelschapsdieren

- Het onderzoek naar de Brabantse hondenfokker nam in 2023 een belangrijk deel van onze inspectiecapaciteit voor gezelschapsdieren in beslag. Niet eerder namelijk werd zo'n groot aantal honden in korte tijd in bewaring genomen. Ook werden risicogerichte inspecties uitgevoerd naar hondenfokkerij, waarbij voor het eerst ook bestuurlijke boetes werden opgelegd.

- Brieven zijn verzonden naar fokkers en handelaren van het kattenras *Scottish folds* die op Marktplaats adverteerden om hen te informeren over het verbod op het fokken met deze dieren.
- De dierenwelzijnsapp, die ontwikkeld is door onze organisatie, is gevuld met informatie over een aantal papegaaien. De app ondersteunt inspecteurs in het beoordelen van de huisvesting, voeding en verzorging van niet-gedomesticeerde dieren. De app bevat recente wetenschappelijke literatuur per diersoort. De app wordt in 2024 verder gevuld met onder meer informatie over zoogdieren.

Primaire bedrijven

- Doordat inspecties van identificatie en registratie met prioriteit zijn uitgevoerd zijn geplande naleefmetingen voor pluimvee niet uitgevoerd en is een naleefmeting voor varkens pas eind 2023 gestart.
- Om de naleving van regels voor doden van dieren op primaire bedrijven te stimuleren, is de informatie over de diverse toegestane dodingsmethoden op onze website aangepast en uitgebreid.

Naleefmetingen

- In 2023 is de naleefmeting Melkvee, gestart in 2022, afgerond. Deze sectorinspecties, uitgevoerd op basis van een aselechte steekproef, geven een objectief beeld van de naleving en de voornaamste welzijnsrisico's in deze sector.
- Door naleefmetingen periodiek voor de diverse diersoorten uit te voeren, kunnen we zien of met de jaren de naleving toe- of afneemt. En met name op welke aspecten van de regelgeving niet-naleven van regels plaatsvindt. Dit draagt ook bij aan het borgen van onze kennispositie. Mede op basis hiervan wordt bepaald welke risicogerichte inzet aansluitend nodig is.
- Naleefmetingen zijn ook van belang om de effectiviteit van het uitgevoerde toezicht te beoordelen. Daarbij moeten we rekening houden met de invloed van inzet door andere partijen, zoals de sector en NGO's.

Inspecties Dierenwelzijn

Publiek belang	Aantal inspecties 2022	Aantal inspecties 2023
Voedselveiligheid*	34.171	33.657
Productveiligheid	3.158	3.221
Tabaks- en alcoholontmoediging	6.792	6.371
Diergezondheid**	3.477	4.130
Dierenwelzijn**	4.324	3.843
Plantgezondheid	3.670	4.132
Natuur en milieu	9.659	8.548

* exclusief het toezicht op het slachtproces in slachthuizen

**exclusief het toezicht op slachthuizen en het toezicht tijdens certificering voorafgaand aan de verplaatsing van dieren naar het buitenland

In 2023 voerden we 3.843 inspecties dierenwelzijn uit bij 2.488 unieke bedrijven uit. Het betrof primaire bedrijven, bedrijfsmatige houders van gezelschapsdieren en instellingen waar dierproeven worden uitgevoerd.. Er waren in het totaal 1208 uniek geïnspecteerde primaire bedrijven, waarvan 362 bedrijven een maatregel kregen opgelegd. Bij gezelschapsdieren betreft het 149 uniek

geïnspecteerde bedrijven. Daarvan kregen 87 bedrijven een maatregel opgelegd. Naast deze 3.843 inspecties houden we bij slachterijen intensief toezicht op dierenwelzijn tijdens het slachtproces en houden we toezicht op dierenwelzijn bij het transport van dieren.

Fraudeonderzoek

De NVWA-IOD heeft in 2022 en 2023 meerdere onderzoeken gedaan naar misstanden op het gebied van dierenwelzijn. De misstanden vonden plaats bij slachthuizen, een exportverzamelplaats en een transportonderneming. De misstanden kwamen aan het licht door oplettende NVWA'ers, maar ook door aangiften van dierenbeschermings- en dierenwelzijnsorganisaties als 'Ongehoord', 'House of Animals' en 'Stichting Varkens in Nood'. In de onderzochte gevallen zijn in ieder geval erkenningen (tijdelijk) geschorst, heeft het slachtproces stilgelegd, en is verscherpt toezicht toegepast.^{47 48 49}

Een slachterij werd na onderzoek voor langere tijd stilgelegd. Daarna is de onderneming eind 2023 verkocht aan een internationaal producent van veevoeders. Deze handelt in kalfsvlees en heeft nu de productie van fokken, productie van diervoeder, afvalverwerking en slachterij in één hand. We zien een trend waarbij de hele keten onder één eigenaar komt. Dat biedt nieuwe en meer fraudemogelijkheden. Dit speelt ook in andere sectoren dan de vleessector.

Dierenwelzijn in de (sociale) media

Dierenwelzijn is een onderwerp dat volop in de belangstelling staat. In 2023 hebben we met regelmaat stevig opgetreden tegen misstanden en hierover berichten gepubliceerd die zowel op onze site als in landelijke media een groot bereik hadden.

Omdat we op sociale media regelmatig de vraag krijgen waarom een **dierenarts in een slachthuis** werkt, namen een podcast op met onze dierenarts Daphné. Ze legt uit hoe zij met haar werk kan bijdragen aan het dierenwelzijn in Nederland. Beluister de podcast 'De inspecteur' via Spotify⁵⁰ of Apple Podcasts⁵¹.

Het bericht NVWA neemt meer dan 70 verwaarloosde runderen in bewaring vanwege dierenwelzijn⁵² had niet alleen een groot bereik via onze eigen site maar werd met 120.000 impressies het topbericht op X. Ook op Instagram was het bereik hoog met 3.205 impressies.

⁴⁷ <https://www.rtlnieuws.nl/onderzoek/artikel/5434520/slachthuizen-namen-dierenwelzijn-dierenmishandeling-boetes-nvwa>

⁴⁸ <https://nos.nl/artikel/2471000-nvwa-legt-verzamelcentrum-runderen-stil-na-schokkehttps://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5318291/slachthuis-midden-nederland-stilgelegd-medewerker-mishandeldende-beelden>

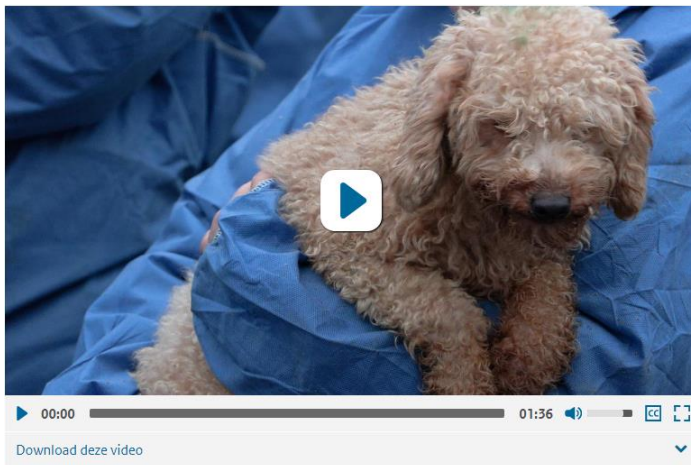
⁴⁹ <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5318291/slachthuis-midden-nederland-stilgelegd-medewerker-mishandelde>

⁵⁰ <https://open.spotify.com/episode/7LYxkkmZfP6apJ69A6Ui0J?si=WA%2DUcdxVRAOoJgnfK4v9pw&nd=1>

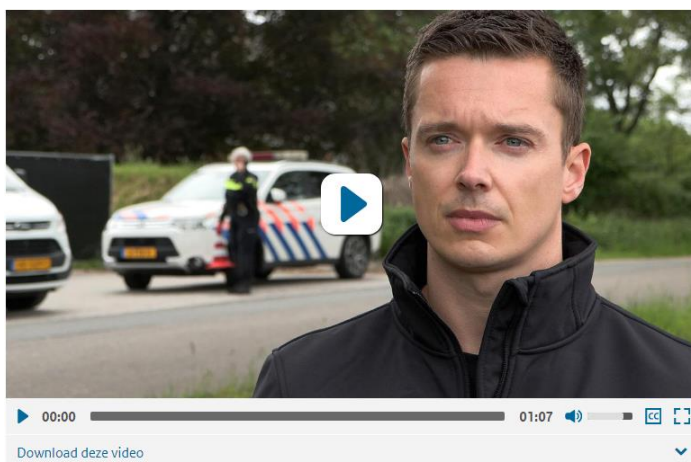
⁵¹ <https://podcasts.apple.com/nl/podcast/dierenwelzijn-juist-in-het-slachthuis/id1650562644?i=1000613937092>

⁵² <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/01/05/nvwa-neemt-rond-de-70-verwaarloosde-runderen-in-bewaring-vanwege-dierenwelzijn>

Met de Brabantse fokker haalden we in 2023 opnieuw het nieuws. Op 25 januari publiceerden we het bericht NVWA neemt opnieuw 435 honden in bewaring bij Brabantse fokker vanwege problemen dierenwelzijn⁵³ en een video met beelden van de inspectie.

Op 23 mei volgde het bericht NVWA haalt alle honden weg bij Brabantse fokker⁵⁴ en publiceerden we een video met beelden van de actie.

Ook het bericht NVWA legt fokker Franse bulldogs boete en dwangsom⁵⁵ op kon rekenen op een groot bereik.

In een video legden we uit wat foute fok van katten als de Scottish fold inhoudt. Met de Instagram reel: 'Kattenliefhebbers opgelet. Wat weet jij van foute fok?' hadden we een bereik van 4.578.

⁵³ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/01/25/nvwa-neemt-opnieuw-435-honden-in-bewaring-bij-brabantse-fokker-vanwege-problemen-dierenwelzijn>

⁵⁴ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/05/23/nvwa-haalt-alle-honden-weg-bij-brabantse-fokker>

⁵⁵ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/09/14/nvwa-legt-fokker-franse-bulldogs-boete-en-dwangsom-op>

Dierenwelzijn en wetgeving

Amendement en motie Tweede Kamerlid Vestering (PvdD)

Ontoereikende huisvesting levert onder meer beperkingen op voor het uitvoeren van fysiologische en ethologische behoeften bij dieren. Daarbij ontstaat het (routinematig) uitvoeren van ingrepen om welzijnsaantasting te voorkomen, zoals het onthoornen van kalveren en het couperen van staarten bij biggen. Om tot een dierwaardige(re) veehouderij te komen waarin het uitvoeren van ingrepen niet meer nodig is en dieren in staat zijn hun soorteigen gedrag uit te voeren, is in 2021 Amendement Vestering⁵⁶ aangenomen dat in juli 2024 van kracht zal worden. De minister van LNV heeft een nota van wijziging opgesteld waarmee hij een alternatief voor dit amendement wil bieden in de vorm van een Algemene maatregel van bestuur (AMvB) gedragsbehoeften en ingrepen. Hiermee geeft hij aan toe te willen werken naar een stapsgewijze invulling van een dierwaardige veehouderij die bewerkstelligd moet zijn in 2040. Begin 2024 is er gestemd en zijn het voorstel van de minister en het amendement De Groot/Van Campen aangenomen.

Door Vestering (PvdD) is eind 2022 een motie⁵⁷ ingediend die de regering verzoekt om uiterlijk eind 2023 de bilaterale afspraken om dieren te exporteren naar niet-EU-landen te beëindigen. De reden is dat het dierenwelzijn tijdens dergelijke langeafstandstransporten onvoldoende is gewaarborgd, zeker voor het deel van het transport dat plaatsvindt buiten het EU-grondgebied. De minister heeft in juni 2023 aan de Kamer gemeld dat 31 december 2023 alle bindende afspraken voor de export van herkauwers en varkens worden beëindigd. Deze exporten zijn vanaf 2024 alleen nog maar mogelijk door middel van verzoekcertificering. Publieke verzoekcertificaten zijn in ontwikkeling met de brancheorganisaties. Daarnaast gelden voor verzoekcertificaten ten behoeve van de exporten van herkauwers en varkens aanvullende regels. Deze worden gepubliceerd in de Staatscourant. Ook heeft de minister toegezegd de komende jaren de effecten van het beëindigen van de bilaterale afspraken te zullen gaan monitoren. Hierbij zal moeten worden gekeken naar het aantal dieren dat wordt geëxporteerd, de frequentie van eventuele incidenten waarbij dierenleed ontstaat en de mogelijke toename van export van levend vee naar andere EU-lidstaten.

⁵⁶ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35398-23.pdf>

⁵⁷ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2022D52636&did=2022D52636>

Wet aanpak dierenmishandeling en dierverwaarlozing

Soms blijken houders om diverse redenen (veelal ook psychosociaal/sociaal-economisch) niet in staat om voldoende zorg voor hun dieren te leveren. Er zijn geen vakbewaamheidseisen voor houders van landbouwhuisdieren in de wetgeving opgenomen. Voor de houders van bedrijfsmatig gehouden gezelschapsdieren is dat wel het geval. In de Wet aanpak dierenmishandeling en dierverwaarlozing⁵⁸ die in 2024 van kracht is gegaan, is de mogelijkheid voor het opleggen van een educatieve maatregel opgenomen. Een houder kan daarmee bijvoorbeeld aangespoord worden tot het volgen van een opleiding. Deze maatregel wordt in 2024 nader uitgewerkt. Het met bestuursrecht opleggen van een (tijdelijk!) houdverbod aan een houder behoort nu ook tot de mogelijkheden. Daarmee kan een houder die onvoldoende vakmanschap toont ook worden gestopt.

⁵⁸ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-242.html>

Plantgezondheid in 2023

Schadelijke plantenziekten en -plagen zijn een risico voor de plantgezondheid en kunnen onze Nederlandse natuur, landbouwproductie en handel bedreigen. Met het publiek belang Plantgezondheid⁵⁹ richten we ons op preventie en bestrijding van gereguleerde schadelijke plantenziekten en -plagen. Voor de export van planten geven we fytosanitaire garanties af. Ook zijn we (deels) verantwoordelijk voor de aansturing van en het toezicht op de taken van de plantaardige keuringsdiensten en hun laboratoria. De ondertekening van de Meerjarige Overeenkomst (MJO) met de Keuringsdiensten heeft dit jaar plaatsgevonden.

In 2023 is 12% van onze capaciteit besteed aan plantgezondheid. De financiers van dit publieke belang zijn: het ministerie van LNV (88%), derden (9%) en overig (3%).

Jaarplanresultaten

In ons jaarplan voor 2023 zijn doelstellingen geformuleerd. Hieronder staat per doelstelling in hoeverre we die in 2023 hebben behaald.

Aanpak uitbraken van quarantaine-organismen

- Verdenkingen/vondsten van 15 verschillende quarantaine-organismen zijn succesvol aangepakt.
- Er is veel energie gestoken in het beteugelen van het tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV). Een onderzoek is gestart naar de oorzaak van een zeer hoge virusdruk in een vroeg stadium van de teelt op sommige bedrijven. Communicatie over het opleggen van stringente maatregelen in combinatie met versterkt toezicht heeft erin geresulteerd dat eind 2023 de virusdruk wat blijkt te zijn afgenomen.
- 2 vondsten van bruinrot in pootaardappelen zijn afgehandeld volgens de nieuwe Europese verordening voor dit organisme. De maatregelen konden hierdoor beperkt blijven tot de (opbrengst van) de getroffen percelen. Markant in de situatie van de gevestigde bodemorganismen met een quarantaine-status was een vondst van wratziekte in een volkstuin.
- Meerdere vondsten van *Meloidogyne enterolobii* zijn vastgesteld en aansluitend zijn alle bedrijven met risicovolle producten onderzocht. Dit resulteerde in de vaststelling van 10 uitbraken. Deze zijn bestreden. Ter voorkoming van verspreiding en vestiging van *M. enterolobii* zijn veel planten vernietigd. Bedrijven zijn doordrongen van de noodzaak om preventieve maatregelen te nemen door herinrichting van bedrijfscompartimenten en ontsmetting van watersystemen. De aanpak van Nederland maakte een positieve indruk bij de Europese Commissie en lidstaten.

Een substantiële bijdrage is geleverd in de vorm van kennisoverdracht aan internationale overleggen om relevante en uitvoerbare EU wet- en regelgeving te bevorderen.

- Aanpassingen in de EU-wetgeving 2023 houden bij veel dossiers nadrukkelijk rekening met de Nederlandse inbreng, zelfs op Raadsniveau zoals bij de EU-vereisten voor Regulated Non-Quarantine Pests (RNQPs). Het belang van Nederland en de EU is ingebracht in de International Plant Protection Convention (IPPC) Focus Group voor de zeecontainers en Nederland heeft een bijdrage geleverd aan het Implementing and Capacity Development

⁵⁹ <https://www.nvwa.nl/plantgezondheid>

Committee van de IPPC.

Onze organisatie speelde in 2023 een actieve rol in de EU, zowel in het Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed (SCoPAFF) als in werkgroepen van de Europese Raad.

Dereguleringsvoorstellen voor onder andere *Riparsiella hibisci* en de virussen TRSV en ToRSV zijn gehonoreerd. Daardoor hoeven niet langer kostbare uitroeiingsacties te worden uitgevoerd voor deze plaagorganismen. Gereduceerde importchecks voor onder andere Rosa-snijbloemen uit Kenya en Ethiopië blijft op een acceptabel niveau.

Uitvoeringsverordeningen van de prioriteitsorganismen *Spodoptera frugiperda* en *Popillia japonica* zijn zodanig opgesteld dat de maatregelen proportioneel en uitvoerbaar zijn bij een vondst in Nederland.

Activiteiten voor het geborgd afgeven van (export)garanties waaronder het programma Fytobewaking.

- Het fytobewakingsprogramma voor 2023 is volgens planning uitgevoerd, tijdig opgesteld en gerapporteerd aan de EU. Daarmee zijn we onze verplichtingen vanuit EU-wetgeving nagekomen. Ook is er in 2023 een meerjarig surveyprogramma voor de jaren 2023-2029 opgesteld. In deze periode worden alle, voor Nederland relevante EU-quarantaineorganismen gedurende tenminste een jaar onderzocht.. Ook voor exportgaranties is een aantal organismen onderzocht. Het opnemen van nieuwe organismen in dit kader staat echter onder druk, omdat Europese verplichtingen steeds meer capaciteit opeisen.
- Met het vaststellen van de peststatus in Nederland beschermen we de teelten, en de groene ruimte van EU-lidstaten tegen nieuwe ziekten en plagen. Hierdoor blijft het mogelijk om binnen de EU vrij te handelen en dragen we bij aan natuurbehoud en inheemse biodiversiteit.
- Naast de fytobewaking is er op het gebied van de exportcertificering aanzienlijke voortgang geboekt op het dossier Exportgaranties voor zaaizaden en elektronische exportcertificering.

De verantwoordelijkheden van de NPPO zijn robuust verankerd in de samenwerking met de keuringsdiensten.

- In 2023 is de meerjarige overeenkomst (MJO) met de keuringsdiensten (met essentiële bijlagen) ondertekend. In de huidige versie ontbreekt nog een aantal essentiële zaken die nader uitgewerkt moeten worden in bijlagen. Belangrijk voor de NVWA is dat de MJO past binnen de plantgezondheidsverordening/controleverordening (PHR/OCR,) helderheid geeft over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden en bijdraagt aan een goede samenwerking binnen het fytosanitaire stelsel in Nederland.

Inhoudelijke aansturing van de keuringsdiensten en douane is volgens kaderafspraken uitgevoerd.

- De achterstand op reguliere aansturingdossiers is beperkt weggewerkt. Nederland heeft nog niet alle verplichtingen binnen de controleverordening (OCR) en de plantgezondheidsverordening (PHR) geïmplementeerd. Een aantal tekortkomingen is geconstateerd in de EU-importaudit (2022), waaronder voorschriften voor traceerbaarheid. Deze zijn in 2023 opgelost in samenwerking met de keuringsdiensten.

- Er is gewerkt aan het verbeteren van uitvoeringsprotocollen voor de keuringsdiensten. Bij één van de keuringdiensten hebben we in 2023 een audit uitgevoerd voor het tweedelijns toezicht op de gemandateerde taken. Verbeterpunten die hieruit voortvloeien, moeten in 2024 opgepakt worden.

Inspecties Plantgezondheid

Publiek belang	Aantal inspecties 2022	Aantal inspecties 2023
Voedselveiligheid*	34.171	33.657
Productveiligheid	3.158	3.221
Tabaks- en alcoholontmoediging	6.792	6.371
Diergezondheid**	3.477	4.130
Dierenwelzijn**	4.324	3.843
Plantgezondheid	3.670	4.132
Natuur en milieu	9.659	8.548

* exclusief het toezicht op het slachtproces in slachthuizen

** exclusief het toezicht op slachthuizen en het toezicht tijdens certificering voorafgaand aan de verplaatsing van dieren naar het buitenland

Op het gebied van plantgezondheid voerden we 4.132 inspecties uit bij 786 unieke bedrijven. Hierbij is bij 60 bedrijven een maatregel opgelegd.

Natuur en milieu in 2023

Met het publiek belang Natuur en milieu⁶⁰ zien we toe op naleving van wet- en regelgeving op het gebied van natuur en milieu. Dit doen we naar de letter én naar de geest van de wet, met bevordering van de biodiversiteit en waterkwaliteit. In 2023 hebben we het systeem van real time Vervoersdocumenten Meststoffen (rVDM) in gebruik genomen, dat gericht is op het monitoren van meststoffentransport om fraude te bestrijden. Met het real-time uitlezen van vervoersdocumenten hebben we een grote stap gezet in het vernieuwen van ons toezichtinstrumentarium. Ook de afbouw van de ‘mestderogatie’ (het met toestemming van de EU afwijken van een algemeen vastgestelde norm voor het gebruiken en uitrijden van mest) heeft veel inzet gevraagd, onder andere in de zorgvuldige monitoring van het vervoer van meststoffen.

De extra middelen uit het coalitieakkoord hebben we geïnvesteerd in structurele versterking van onze kennis op alle domeinen binnen het publieke belang Natuur en milieu en in innovaties in ons toezicht.

In 2023 is 13% van onze capaciteit besteed aan Natuur en milieu. De financiers van dit publieke belang zijn: het ministerie van LNV (92%), het ministerie van VWS (7%) en overig (1%).

De werkzaamheden binnen het publiek belang Natuur en milieu worden verdeeld over 4 domeinen.

Publiek belang	Domein	% van het totaal aantal gerealiseerde Uren
Natuur en Milieu	Gewasbescherming	17,4%
	Meststoffen	33,5%
	Natuur	22,1%
	Vis duurzaamheid	27,0%

Jaarplanresultaten

In ons jaarplan voor 2023 zijn doelstellingen geformuleerd. Hieronder staat per doelstelling in hoeverre we die in 2023 hebben behaald.

De weegprocedures bij het aanlanden van vis zijn aangepast aan de wettelijke voorwaarden die de Europese Commissie daaraan stelt.

- De handhaving van de wettelijke voorschriften voor visserij zoals vastgelegd in het hernieuwde Controle- en steekproefplan is opgepakt; volledige naleving is nog niet afgedwongen.
- In 2023 hebben we op de binnenwateren in totaal 8 aanhoudingen verricht voor visstroperij, onder andere in Friesland⁶¹.

In 2023 ontwikkelen we een handavingsaanpak om in 2025 tot een naleving van 90% bij gebruik en toepassing van gewasbeschermingsmiddelen te komen.

- Uit de controles van 2022 bleek dat, ondanks onze jarenlange inzet⁶² om de naleving van regelgeving op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen omhoog te krijgen, ongeveer een derde van de geïnspecteerde telers zich niet aan de geldende wet- en regelgeving houdt.

⁶⁰ <https://www.nvwa.nl/natuur-en-milieu>

⁶¹ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/03/02/friese-visstropers-op-heterdaad-betrapt>

⁶² <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/12/07/onvoldoende-naleving-wetgeving-gewasbeschermingsmiddelen-zorgwekkend>

In 2023 is een meerjarige handhavingsaanpak is opgesteld en we werken aan de ontwikkeling van innovatieve handhavingsinstrumenten om de naleving bij handel en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verbeteren. Zo zetten we data, een zelfinspectietool, samenwerking met toezichtpartners en overleg met andere stakeholders, zoals ngo's en sectorpartijen, in.

Het toezicht in de nieuwe Natura 2000-gebieden is verder ontwikkeld en geïmplementeerd.

- Het toezicht op de Natura 2000-gebieden het Friese Front, de Centrale Oestergronden en de Klaverbank is geïmplementeerd, gebaseerd op een door de Europese Commissie vastgestelde gedelegeerde handeling die op 8 maart 2023 in werking is getreden.

Toezicht op real time Vervoersbewijs Dierlijke Meststoffen (rVDM) is op basis van nieuw handhavingsbeleid ingevoerd.

- Zowel rVDM als onze bijbehorende control room zijn in 2023 operationeel geworden. Door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en onze organisatie zijn afspraken gemaakt over de wijze van handhaving van rVDM en de volgorde van de handhaving.

Wij voeren periodiek inspecties uit bij grote handelaren omdat zij een voorbeeldfunctie en handelsspilrol vervullen.

- In 2023 is voor domein Natuur een risicomatrix opgesteld waarmee een afweging kan worden gemaakt welke beurzen we wel of niet bezoeken, gelet op de risico's voor dierenwelzijn, diergezondheid en illegaliteit. Bij de beurzen zijn weinig overtredingen geconstateerd. Bij een grote handelaar is een groot aantal geleewiekte dieren⁶³ in beslag genomen.

Overige resultaten

Domein Gewasbescherming

Binnen het domein Gewasbescherming startten we met het inrichten van het toezicht op het gebruik van biociden op primaire agrarische bedrijven. Een incident met een biocide op dierbedrijven heeft in korte tijd specifieke kennis over niet-naleving opgeleverd. Wij hebben in overleg met het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) voor elkaar gekregen dat de toepassingsvoorwaarden van bepaalde biociden zijn aangescherpt. Daarnaast is het vormgeven van de samenwerkingsafspraken met de ILT op het gebied van biociden in een stroomversnelling gekomen.

Domein Natuur

Binnen het domein Natuur is voor de invasieve exotenverordening een onderzoek uitgevoerd naar de handel in rivierkreeften. Specifieke communicatie is ingezet op het verbod op handel in koningsslangen. De RVO verstuurt in samenspraak met ons brieven aan handelaren en vissers in

⁶³ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/04/21/nvwa-neemt-ruim-350-vogels-in-beslag-bij-handelaar>

wolhandkrabben en rivierkreeften na eerdere vastgestelde overtredingen. Daarnaast is gewerkt aan de lijnen uit het Nationaal Actieplan versterken zoönosenbeleid⁶⁴.

Inspecties Natuur en milieu

Publiek belang	Aantal inspecties 2022	Aantal inspecties 2023
Voedselveiligheid*	34.171	33.657
Productveiligheid	3.158	3.221
Tabaks- en alcoholontmoediging	6.792	6.371
Diergezondheid**	3.477	4.130
Dierenwelzijn**	4.324	3.843
Plantgezondheid	3.670	4.132
Natuur en milieu	9.659	8.548

* exclusief het toezicht op het slachtproces in slachthuizen

**exclusief het toezicht op slachthuizen en het toezicht tijdens certificering voorafgaand aan de verplaatsing van dieren naar het buitenland

In 2023 voerden we 8.548 inspecties uit op het gebied van Natuur en milieu. Dit deden we op 3.737 unieke locaties. Bij 718 hiervan werd een maatregel opgelegd.

Natuur en milieu in de (sociale) media

Onderwerpen binnen het publieke belang Natuur en milieu zijn divers.

In oktober 2023 publiceerde we het bericht NVWA legt uit voorzorg activiteiten 46 veehouders tijdelijk stil⁶⁵. Aanleiding hiervoor was de vondst van sporen van muizengif in de lever van een kalf bij een van deze veehouders. Een biocide met de werkzame stof Coumatetralyl bleek verkeerd te zijn toegepast. Dat kon gevolgen hebben voor de voedselveiligheid. Met 13.451 pageviews is dit bericht het meest gelezen nieuwsbericht op de NVWA-website van 2023. Het bericht leverde via onze sociale mediakanalen veel vragen op die door ons webcareteam zijn behandeld.

Ieder jaar nemen onze inspecteurs en rechercheurs deel aan de internationale operation **Thunder**, gecoördineerd door Interpol, tegen *wildlife crime*. We publiceerden het bericht Dieren, planten en producten in beslag genomen tijdens de actie tegen wildlife crime⁶⁶ en deze nieuwsvideo:

⁶⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/07/06/nationaal-actieplan-versterken-zoonosenbeleid>

⁶⁵ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/10/16/nvwa-legt-uit-voorzorg-activiteiten-46-veehouders-tijdelijk-stil>

⁶⁶ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/12/13/dieren-planten-en-producten-in-beslag-genomen-tijdens-actie-tegen-wildlife-crime>

Andere opvallende berichten uit 2023 zijn:

- NVWA-IOD doorzoekt mestverwerkende bedrijven in fraudeonderzoek⁶⁷
- NVWA neemt ruim 350 vogels in beslag bij handelaar⁶⁸
- NVWA laat half miljoen waterplanten vernietigen⁶⁹
- NVWA houdt 5 verdachten aan voor illegaal vangen en verhandelen tapijtschelpen⁷⁰

Over de nachtelijke actie naar de illegale vangst van en handel in tapijtschelpen, maakten we een nieuwsvideo.

⁶⁷ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/07/19/nvwa-iod-doorzoekt-mestverwerkende-bedrijven-in-fraudeonderzoek>

⁶⁸ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/04/21/nvwa-neemt-ruim-350-vogels-in-beslag-bij-handelaar>

⁶⁹ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/02/10/nvwa-laet-half-miljoen-waterplanten-vernietigen>

⁷⁰ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2023/03/23/nvwa-houdt-5-verdachten-aan-voor-illegaal-vangen-en-verhandelen-tapijtschelpen>

NVWA-brede thema's

Import

Onze importcontroles zijn gericht op alleen gezonde dieren, veilig voedsel en veilige producten tot de markt van de Europese Unie toe te laten. In 2023 is het volume aan dieren en dierlijke producten dat via Nederland de EU binnenkwam met ca. 6,5% afgenomen ten opzichte van 2022 (van 74.802 zendingen in 2022 naar 69.892 in 2023) Het importvolume van niet-dierlijke levensmiddelen is met ca. 13% toegenomen (van 30.030 zendingen in 2022 naar 34.179 in 2023) Met name de controles op sinaasappelen uit Egypte hebben veel van onze inzet gevraagd door de sinds 2022 verplichte analyses op deze goederen.

Dieren en producten die de EU binnenkomen moeten in aangewezen inspectiecentra en controlepunten verplichte controles ondergaan. Om deze locaties te toetsen aan de vereisten van de EU-regelgeving is een verbeterplan gestart. Er is extra aandacht geweest voor zendingen die niet ter controle zijn aangeboden maar waarbij dat wel had moeten gebeuren. Ook controles op passagiersbagage en op binnenkomende gezelschapsdieren hebben extra aandacht gehad. De uitgangscntrole van zendingen die via Nederland de EU verlaten ('doorvoer') is geïmplementeerd. Verder is het importproces verder gedigitaliseerd zodat importdocumenten, voorzien van een digitale handtekening vanaf begin 2024 kunnen worden afgegeven.

Aantallen zendingen die in 2023 voor invoer en doorvoer zijn gecontroleerd in Nederlandse grenscontroleposten en controlepunten	
6.781	Levende dieren (exclusief gezelschapsdieren die met de eigenaar reizen).
63.111	Producten van dierlijke oorsprong, levende producten, dierlijke bijproducten, hooi en stro, samengestelde producten. Bijvoorbeeld vlees, vis, melkproducten, honing.
34.179	Levensmiddelen en diervoeders van niet dierlijke oorsprong zoals bijvoorbeeld noten, zaden, groente & fruit, specerijen.
30.334	Overgeladen via transshipment
Aantallen zendingen geweigerd voor invoer en doorvoer	
116	Levende dieren (exclusief gezelschapsdieren die met de eigenaar reizen).
731	Producten van dierlijke oorsprong, levende producten, dierlijke bijproducten, hooi en stro, samengestelde producten .
225	Levensmiddelen en diervoeders van niet dierlijke oorsprong

Export

Export naar derde landen buiten de EU

Om te mogen exporteren naar een land buiten de EU, vraagt het betreffende land garanties over de risico's voor volksgezondheid, voedselveiligheid, diergezondheid, dierenwelzijn en/of plantgezondheid. De NVWA verleent hiervoor, op kosten van de exporteur, exportverklaringen en -certificaten. Op basis van de garanties die het ontvangende land eist en de afspraken die met dat derde land zijn gemaakt, beoordelen we of we een exportverklaring of -certificaat kunnen afgeven. Voor een aantal zaken is ook een exportverklaring binnen de EU nodig, zoals voor bepaalde gewassen en het vervoer van dieren: ook die exportverklaringen worden door de NVWA afgegeven.

Voedselveiligheid en dierziekten

De certificeringseisen die het Verenigd Koninkrijk sinds de Brexit in 2021 stelt aan producten die het land binnenkomen, zijn gefaseerd ingevoerd. In augustus 2023 is de definitieve versie van het

zogenoemde Border Target Operating Model⁷¹ gepubliceerd, waardoor alle productgroepen vanaf 31 januari 2024 een exportcertificaat moeten hebben. Om ondernemers zo goed mogelijk voor te bereiden op deze nieuwe situatie organiseerde de NVWA voor het bedrijfsleven, net als in voorgaande jaren, ook in 2023 'serious games': een toets die laat zien of zij goed zijn voorbereid op het aflopen van de overgangperiode van de Brexit. Ook heeft de NVWA een speciaal webdossier⁷² voor ondernemers.

Voor vlees(producten) en vis(producten) zullen exportcertificaten naar GB alleen op afstand verstrekt worden. Hiervoor heeft een bedrijf een goedgekeurd protocol voor elke productsoort nodig. De NVWA houdt voor deze productsoorten toezicht op exportcertificering door middel van protocolinspecties en steekproefsgewijze controles. Bekijk hiervoor ook de pagina GB-protocolregistratie voor export vlees en vis naar Groot-Brittannië⁷³.

Laboratoria

Het Nederlands Instituut voor Vectoren, Invasieve planten en Plantgezondheid (NIVIP)⁷⁴ heeft in 2023 verder gewerkt aan de implementatie van de Official Control Regulation (OCR) en de Plant Health Regulation (PHR). Op het gebied van plantgezondheid zijn er in 2023 verschillende nieuwe samenwerkingsverbanden opgezet om kennis te ontwikkelen, uit te wisselen en te verspreiden. Incidenten en uitbraken zijn opgepakt, de accreditatie is uitgebreid met een groot aantal quarantaine organismen en enkele nieuwe technieken en onderzoeksresultaten zijn gepubliceerd⁷⁵.

Voor het Nationaal Actieplan versterken zoönosenbeleid⁷⁶ heeft het Centrum Monitoring Vectoren (CMV) van het NIVIP in 2023 de eerste samenwerkingen opgestart om verschillende onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Daarnaast wordt met RIVM gesproken over de oprichting van een kennisplatform vectorgebonden infectieziekten. Het CMV heeft in 2023 een enorm aantal monsters verwerkt door een toegenomen aantal vondsten van tijgermuggen. Het CMV is in 2023 gevraagd om te adviseren in een toekomstbestendige aanpak in de bestrijding van de tijgermug.

Het Kenniscentrum Invasieve planten en Hout heeft gewerkt aan de uitbreiding van de Unielijst Invasieve Exoten. Daarnaast worden de ontwikkelingen rondom de nieuwe European Deforestation Regulation (EUDR) gevolgd om te zien wat dit gaat betekenen voor het Kenniscentrum Invasieve planten en Hout.

Er zijn verschillende aanvragen behandeld door het NIVIP over de inzet van biologische bestrijders. Voorbereidingen voor een grondige verbouwing van de infrastructuur van het NIVIP zijn in volle gang. Ook op het vlak van vernieuwing van de ICT systemen is er veel gebeurd in 2023. Beide ontwikkelingen vergen de volle aandacht ook in de komende jaren.

De 2 laboratoria Productveiligheid (het laboratorium Fysisch-mechanische & elektrotechnische productveiligheid (lab FME) in Zwijndrecht en het laboratorium Chemische & microbiologische productveiligheid (lab CMO) in Groningen) hebben het afgelopen jaar veel aandacht besteedt aan het inwerken en opleiden van nieuw personeel, naast de diverse projecten die zijn uitgevoerd. Verder

⁷¹ <https://www.gov.uk/government/publications/the-border-target-operating-model-august-2023>

⁷² <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/brexit>

⁷³ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/export-dieren-dierlijke-producten/exportprocedures-voor-dieren-dierlijke-producten/certificering-dierlijke-producten-diervoeder/gb-protocolregistratie-voor-export-vlees-en-vis-naar-groot-brittannië>

⁷⁴ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/nivip>

⁷⁵ [Netherlands Institute for Vectors, Invasive plants and Plant health \(NIVIP\) - Google Scholar](#)

⁷⁶ [Nationaal actieplan versterken zoönosenbeleid | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

zijn beide laboratoria verder gegaan met de ontwikkeling tot kennislaboratorium op het terrein van de producten binnen het publieke belang Productveiligheid. Het chemisch-microbiologisch lab heeft een goede start gemaakt met het opbouwen van het Nationaal Referentielaboratorium (NRL) op het terrein van *food contact materials* en het borgen van kennis op de diverse vakgebieden.

Het Wageningen Food Safety Research (WFSR) ondersteunt de NVWA op het gebied van chemische en microbiologische voedselveiligheid. WFSR is, in het kader van de controleverordening (OCR), Officieel Laboratorium (OL) voor de NVWA en het Nationaal Referentielaboratorium (NRL). De NVWA verleent subsidie aan WFSR voor ondersteuning vanuit het programma Wettelijke onderzoekstaken voedselveiligheid handhaving. Hierbij gaat het om monsteranalyses en onderhoud en accreditatie van analysemethodes. WFSR heeft de NVWA het afgelopen jaar ook ondersteund bij incidenten.”

Bureau Risicobeoordeling & Onderzoek (BuRO)

Data

In 2023 is door BuRO veel tijd besteed aan het Risk Based versus Random project. Elke inspectiedienst wil dáár inspecteren waar de grootste risico's zijn, maar tegelijkertijd ook oog houden voor het gehele plaatje. Voor dat laatste past een willekeurige steekproef beter. Hoe maak je nu een optimale combinatie van risicogerichte en willekeurige inspecties? Deze vraag is in 2023 in internationaal verband opgepakt op initiatief van BuRO, met ondersteuning van EFSA, het Europese voedselveiligheid agentschap.

Invasieve exoten

In 2023 hebben we 3 adviezen over invasieve exoten uitgebracht die alle veel maatschappelijke belangstelling genoten, namelijk die over invasieve mieren, over invasieve termieten en over invasieve soorten in de Waddenzee. Invasieve exoten zijn organismen, klein en groot, die met de mens of door menselijke activiteiten de landsgrenzen binnenkomen en daar nadelige effecten op de natuur of direct voor de mens veroorzaken. BuRO heeft in 2023 geadviseerd hoe om te gaan met a) invasieve mieren, die zorgen voor veel overlast in en rondom woningen, b) invasieve termieten die schade toebrengen aan woningen en c) invasieve (planten)soorten die zich vestigen in beschermde en kwetsbare natuurgebieden, zoals de Waddeneilanden.

Zie:

- Advies van BuRO over uitheemse mieren in Nederland | Advies | NVWA⁷⁷
- Signaaladvies van BuRO over uitheemse termieten | Advies | NVWA⁷⁸
- Advies van BuRO over exoten op waddeneilanden | Publicatie | NVWA⁷⁹

⁷⁷ [https://www.nvwa.nl/documenten/dier/dieren-in-de-natuur/exoten/risicobeoordelingen/advies-van-buro-over-uitheemse-mieren-in-nederland#:~:text=Neem%20of%20stimuleer%20maatregelen%20om,Natuur%20en%20Voedselkwaliteit%20\(LNV\).](https://www.nvwa.nl/documenten/dier/dieren-in-de-natuur/exoten/risicobeoordelingen/advies-van-buro-over-uitheemse-mieren-in-nederland#:~:text=Neem%20of%20stimuleer%20maatregelen%20om,Natuur%20en%20Voedselkwaliteit%20(LNV).)

⁷⁸ <https://www.nvwa.nl/documenten/plant/plantziekte-en-plaag/plaag/overige-soorten/signaaladvies-van-buro-over-uitheemse-termieten#:~:text=Er%20staan%20geen%20termieten%20op,bouwvoorschriften%20of%20clausules%20in%20koopcontracten.>

⁷⁹ <https://www.nvwa.nl/documenten/plant/planten-in-de-natuur/exoten/publicaties/advies-van-buro-over-exoten-op-waddeneilanden>

Controle subsidieregelingen

Met de controles op de subsidieregelingen dragen we bij aan een rechtmatige en doelmatige besteding van subsidies. In 2023 besteden we 3% van onze capaciteit aan controle subsidieregelingen welke gefinancierd wordt door het ministerie van LNV (85%) en overig (15%). De werkzaamheden worden verdeeld over 3 domeinen.

Domein	% van het totaal aantal gerealiseerde uren
Cross compliance	28%
Grondgebonden subsidieregelingen	38%
Niet grondgebonden subsidieregelingen	34%

Jaarplanresultaten

In ons jaarplan voor 2023 zijn doelstellingen geformuleerd. Hieronder staat per doelstelling in hoeverre we die in 2023 hebben behaald.

De 1%-controles en de controles ter plaatse zijn tijdig en EU-conform uitgevoerd.

- In totaal zijn 481 1%-controles uitgevoerd. Hiermee is het verplichte aantal controles behaald. Bij de grondgebonden subsidieregelingen zijn de controles ter plaatse later dan gepland gestart. Dit komt door uitstel van het indienen van de gecombineerde opgave. De controles zijn wel tijdig en EU-conform uitgevoerd. Naar aanleiding van het actieplan Feitelijk grondgebruik - in het kader van de conformiteitsprocedure Europese Commissie- zijn er extra controles naar feitelijk grondgebruik uitgevoerd.

De nacontroles voor het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) zijn tijdig en EU-conform uitgevoerd en gerapporteerd aan de EU.

- Voor het ELGF zijn 12 nacontroles tijdig en EU-conform uitgevoerd in de periode 2022/2023.

De uitvoering van controles ter plaatse voor het nieuwe Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) vanaf 2023 is adequaat voorbereid en geïmplementeerd.

- De uitvoering van controles ter plaatse voor het nieuwe GLB zijn, daar waar van toepassing, adequaat voorbereid en tijdig geïmplementeerd.

Maatregelen en (handhavings)verzoeken

Maatregelen

Als een overtreding geconstateerd wordt, dient deze vastgelegd te worden. Daarna kan een maatregel of straf worden opgelegd. Vastlegging kan in een rapport van bevindingen, een proces-verbaal of een schriftelijke waarschuwing.

Vastlegging overtreding*	2022	2023
Rapport van bevindingen	9.225	10.378

Proces-verbaal	521	480
Schriftelijke waarschuwing	20.390	21.118

*Gegevens uit Monitor Handhaven

Als een overtreding geconstateerd wordt, kunnen we bestuursrechtelijk optreden. Naast de bestuurlijke boete kunnen we ook bestuurlijke maatregelen, zoals een last onder dwangsom en last onder bestuursdwang opleggen. Bij het bepalen van de aantallen in deze tabel is uitgegaan van de definitie van afgehandelde besluiten en juridische procedures.

Besluiten en juridische procedures*	2020	2021	2022	2023
Boetes	5.702	6.290	6.366	7.692
Dwangsommen	80	50	160	73
Overige bestuurlijke maatregelen	1.155	1.162	862	1.209
Bezwaren	1.343	1.613	1.463	1.320
Beroepen	442	518	549	588
Hoger beroepen	114	41	42	19
Voorlopige voorzieningen	21	71	79	90

*De aantallen uit de afgelopen jaren zijn met terugwerkende kracht aangepast. We hebben namelijk steeds betere manieren om deze cijfers inzichtelijk te krijgen.

Woo-verzoeken

We hebben een achterstand in afhandeling van Woo-verzoeken. Deze is in de loop der jaren ontstaan. De divisie Juridische Zaken is in 2022 gestart met het LEAN-project 'Verkorten doorlooptijd Woo'. Met dit project zijn meerdere verbeterstappen doorgevoerd in het hele proces en daar plukken we nu de vruchten van. We begonnen 2023 met een voorraad van 192 openstaande Woo-verzoeken en we hebben het jaar afgesloten met 82. Hiermee is de voorraad openstaande verzoeken in een jaar tijd meer dan gehalveerd. Daarbij dient opgemerkt te worden dat in 2023 10% meer verzoeken zijn ingediend ten opzichte van 2022, in totaal betrof het 265 Woo-verzoeken. Er wordt gestuurd op het snel contact opnemen met verzoekers om het Woo-verzoek te kunnen preciseren en om te kunnen achterhalen wat de vraag is van de Woo-verzoeker. Dit heeft ook geleid tot een opschoning van de aantallen verzoeken. Soms blijkt het bijvoorbeeld een vraag om informatie te zijn in plaats van om een Woo-verzoek. In 2023 hebben we in verhouding veel verzoeken (bijna de helft) afgehandeld van voorgaande jaren. Alle verbeteracties samen hebben er in geresulteerd dat we van 13% (2022) afhandeling zijn gestegen naar 45% (eind 2023) afhandeling van Woo-verzoeken binnen de wettelijke termijn van 6 weken. Van de 82 openstaande verzoeken zijn er nog maar 20 ouder dan 1 jaar.

Handhavingsverzoeken

Handhavingsverzoeken	2021	2022	2023
Ontvangen	15	38	57

Handhavingsverzoeken	2021	2022	2023
Afgehandeld	43	27	43

Er is een stijgende lijn te zien in het aantal handhavingsverzoeken dat we jaarlijks ontvangen: van 15 in 2021 naar 57 in 2023. Alhoewel handhavingsverzoeken over uiteenlopende onderwerpen worden ingediend, betreft het gros van de verzoeken dierenwelzijn.

Handhaafbaarheids-, uitvoerings- en fraudetoetsen

In 2023 zijn 22 handhaafbaarheids-, uitvoerings- en fraudetoetsen (HUF) uitgevoerd. Hiervan zijn er 6 verstuurd naar VWS en 16 naar LNV. Onderwerpen betroffen onder andere de Regeling erkenning veterinaire laboratoria, de wijziging van het Besluit houders van dieren in verband met het stellen van brandveiligheidsvoorschriften en de beleidsregel kortsnuitige honden.

Het overgrote deel van de HUF-toetsen (19) kende een positieve uitkomst: de desbetreffende regelgeving die de NVWA werd voorgelegd werd door ons handhaafbaar, uitvoerbaar en fraudebestendig bevonden - in 10 gevallen met de kanttekening dat een aantal kleine onderdelen van de wetgeving moest worden aangepast om volledig handhaafbaar, uitvoerbaar en fraudebestendig te zijn. In 3 gevallen was de uitkomst van de HUF-toets negatief: de voorliggende wetgeving was niet handhaafbaar, uitvoerbaar en fraudebestendig, of enkel wanneer grote aanpassingen werden gedaan. In bijna alle HUF-toetsen stelden we voor hoe de voorliggende regelgeving handhaafbaar, uitvoerbaar en fraudebestendig kon worden gemaakt.

Klantcontact

Elk jaar ontvangen we meldingen en klachten van burgers via het Klantcontactcentrum of onze website. Dit is belangrijk omdat we niet alles overzien en controleren.

In 2023 zijn door ons Klantcontactcentrum 44.572 telefoongesprekken afgehandeld. In totaal zijn 9.275 vragen geregistreerd. 94% is tijdig (binnen 6 weken) afgehandeld.

Het totaal aantal meldingen bedroeg 32.768. Hiervan ging het 6.773 keer om (verplichte) bedrijfsmeldingen. Deze cijfers zijn exclusief de General Food Law/ Rapid Alert System for Food and Feed (GFL/RASFF)-meldingen die in de periode juni-december 2023 zijn binnengekomen.

Top 10 meldingen van burgers

Onderwerp	aantal meldingen
Levensmiddelen, horeca en ambachtelijke productie	5814
Voedselvergiftiging, horeca en ambachtelijke productie	3382
Dierenwelzijn en diergezondheid boerderijdieren	2917
Tabak en rookwaren	2505
Muggen en teken (natuur)	2490
Fytosanitair	2164

Dierenwelzijn en diergezondheid gezelschapsdieren	1996
Productveiligheid	1364
Levensmiddelen, industrie	739
Natuur (dierenwelzijn overige dieren - Handel en Bezit CITES en Invasieve Exoten)	724

In 2023 gaan de meeste meldingen over horeca en ambachtelijke productie (9.196), waarvan 3.382 een voedselvergiftiging betreft. Daarna volgt de groep van dierenwelzijnsmeldingen. In dit domein zijn er in totaal 4.913 meldingen binnengekomen, waarvan het aandeel van boerderijdieren 60% bedraagt. Net als vorig jaar staan de meldingen van tabak en rookwaren op de 4^e plek. Het totaal aantal meldingen ten aanzien van Natuur (3.214) ligt een stuk hoger dan vorig jaar en wordt voornamelijk veroorzaakt door het opvallend hoog aantal meldingen (2490) over muggen en teken.

Webcare

Ook via sociale media halen we signalen op uit de samenleving. Daarnaast beantwoorden we er vragen en geven we uitleg over ons werk. Ook delen we informatie over ons toezicht of risico's via de platforms waarop we actief zijn.

In 2023 heeft het webcareteam 1586 reacties gegeven op 1.093 vragen en 120 klachten via sociale media.

Burgers melden via sociale media onveilige producten, vermoedens van verwaarlozing bij dieren, roken of onhygiënisch werken in de horeca. Deze signalen en klachten zijn waardevolle input voor ons risicogericht toezicht. Soms leiden ze tot een inspectie, een onderzoek of een publiekswaarschuwing. Als het mogelijk is geven we de melder een terugkoppeling. Rode draad bij terugkoppeling bij vrijwel alle publieke belangen: uitleggen waar mensen een melding kunnen doen op onze site.

De meeste reacties gingen over voedselveiligheid en dierenwelzijn. Dit is niet veranderd ten opzichte van 2022.

Voor voedselveiligheid gaat het vaak om vragen over regels voor het meenemen van voedsel naar het buitenland en om de THT-datum op een etiket. In oktober kwamen er veel vragen naar aanleiding van het bericht 'NVWA legt 46 veehouderijen stil vanwege mogelijke blootstelling aan muizengif'. In december stelden consumenten vragen over de misleidende titel Droomboter en ontvingen we vragen naar aanleiding van onze voedingssupplementen-campagne.

Voor dierenwelzijn gingen de meeste vragen en reacties over de Brabantse fokker. Men vroeg zich af na hoeveel waarschuwingen wij honden mee mogen nemen. En wat er met de inbeslaggenomen honden gebeurt. Ook boden mensen aan om honden op te vangen.

In 2023 kwamen de meeste reacties binnen via X, daarna Facebook en vervolgens Instagram.

Werken bij de NVWA /NVWA als werkgever

De NVWA wil een aantrekkelijke werkgever voor alle generaties zijn. Door de rol die we vervullen, en door onze arbeidsvoorwaarden en onze ontwikkel- en loopbaanmogelijkheden. We zijn een integere organisatie waarin waarden, aanspreken en verantwoorden vanzelfsprekend zijn. Ook zijn we een diverse en inclusieve organisatie met een open cultuur. Individuele bijzonderheden worden gezien en benut.

Bezetting

In de rijksbegroting voor 2023 is 3.222 fte eigen (ambtelijk) personeel opgenomen. De gemiddelde bezetting heeft zich per saldo als volgt ontwikkeld:

jaar	2020	2021	2022	2023
Bezetting	2.531	2.667	2.831	3.162

Verzuim

In 2023 hebben we verder ingezet op de inzetbaarheid van medewerkers en op verzuimpreventie. Het verzuimpercentage is in 2023 met 0.5 procentpunt gedaald naar 5.6%. Er is een vervolg gegeven aan het in 2022 gestarte ontwikkeltraject dat bestaat uit onder meer webinars en trainingen die zijn gericht op het vitaal en duurzaam inzetbaar houden van medewerkers. Centraal in deze aanpak staat het (tijdig) voeren van het goede gesprek tussen medewerker en leidinggevende om daardoor de motivatie en het werkplezier van de medewerker te verhogen, waardoor verzuim zoveel mogelijk wordt verminderd en voorkomen. Er is aandacht voor borging, onder andere in de onboarding van nieuwe medewerkers en leidinggevendenden, in het overleg van het management met de bedrijfsarts en bedrijfsmaatschappelijk werker, en door middel van maatwerk aanbod voor managementteams en aanbod van verdiepende workshops. Daarnaast is er een regelmatig en divers aanbod van workshops op het gebied van vitaliteit, werkdruk en veerkracht.

Participatiewet

Totaal aantal medewerkers met een arbeidsbijzonderheid (in fta):⁸⁰

doel 2023	fta PW Binnenwerk	fta PW NVWA	Realisatie 2023
122,8 (87 fte)	33,6 (23,8 fte)	106 (74,1 fte)	139,6 fte (97,9 fte)

Het quotumpercentage in 2023 voor medewerkers met een arbeidsbijzonderheid was 2,76% (122,8 fta). De realisatie van plekken voor medewerkers met een arbeidsbijzonderheid komt daar in 2023 bovenuit.

Aantrekkelijke werkgever

In 2023 zijn er in totaal 480 nieuwe medewerkers geworven, waarmee de doelstelling voor dat jaar ruimschoots is behaald. In totaal hebben we deelgenomen aan 25 *events*, zoals de Expovet (Beurs en Congres voor Dierenartsen in België), de Food & Agri Carrière dag in Cuijk en het HBO ICT Event voor studenten en starters in de Jaarbeurs.

⁸⁰ Fta staat voor fulltime arbeidsparticipant, wat gebaseerd is op een werkwerk van 25,5 uur, een fte is gebaseerd op een werkweek van 36 uur.

Gelukkig zien we dat werving van dierenartsen steeds beter loopt mede door het event Vets Online, dat we 4 keer per jaar organiseren. Naast 16 Nederlandse dierenartsen die bij ons in dienst zijn gekomen, zijn er 13 dierenartsen uit de EU begonnen. Ook hebben we ons netwerk van Nederlandse practitioners uitgebreid met 13 dierenartsen. Dit zorgt voor een robuuste flexibele schil in tijden van piekbelasting. In mei 2023 zijn 13 dierenartsen uit Syrië gestart met een leerwerktraject in het Instapteam. Hiermee bieden we statushouders met een achtergrond als dierenarts de mogelijkheid om aan het werk te gaan. Inmiddels zijn 7 van hen aangenomen op verschillende vaste functies binnen de NVWA. Dit initiatief is genomineerd voor beste overheidsinnovatie van het jaar.

Vacatures 2023 NVWA-breed	totaal
Uitgezette vacatures	416
Gezochte fte	672
Vervulde vacatures*	362

* In een aantal gevallen zijn voor 1 vacature (functie) meerdere mensen aangenomen.

Vakmanschap

Het vakbekwaam maken en houden van nieuwe en zittende medewerkers vergt tijd en geld. De leer- en ontwikkelbudgetten voor 2023 zijn ruimschoots benut.

We zien een toename in de bewustwording en behoefte van medewerkers om zich te blijven ontwikkelen. Nieuwe toezichthouders worden goed opgeleid. Het investeren in de zittende medewerkers verdient meer aandacht. Het blijft een aandachtspunt om structureel te investeren in trainers/docenten en mentoren.

De mens centraal; iedereen telt

Hybride werken

Bij de NVWA werken we, waar mogelijk, hybride: medewerkers en leidinggevenden maken samen keuzes in waar en wanneer we (samen-)werken, afhankelijk van wat voor het werk nodig of passend is. Hiervoor worden op teamniveau afspraken gemaakt. We sluiten daarbij aan op rijksbreed beleid: hybride werken is het nieuwe normaal.

In het najaar van 2023 is er bij werkzaamheden een ernstig ongeval gebeurd in de parkeergarage van het NVWA-kantoor in Utrecht, waardoor dit gebouw tijdelijk niet gebruikt kan worden. Voor veel medewerkers betekende dit een plotselinge, tijdelijke verschuiving naar 100% thuiswerken. Inmiddels kunnen we, tot het NVWA-gebouw weer beschikbaar is, gebruik maken van een ander Rijkskantoor in Utrecht.

Onboarding

Ook in 2023 zijn de nieuwe medewerkers gestart met het onboardingsprogramma. Met het onboardingsprogramma investeren we in het bevorderen van de verbinding, samenwerking en sociale cohesie tussen medewerkers. Eind 2023 is het programma geëvalueerd. De resultaten worden gebruikt voor het verder ontwikkelen en optimaliseren van het programma.

Sociaal veilig werken

Voor sociaal veilig werken is een digitaal loket ingericht. Hier vinden NVWA'ers informatie over tot wie zij zich kunnen wenden als zij hulp of ondersteuning nodig hebben bij verschillende vraagstukken. Bijvoorbeeld wanneer zij te maken krijgen met een (vermeend) integriteitsincident, of met agressie of geweld. Ook kunnen medewerkers hier terecht met vragen en kwesties inzake mentale of fysieke gezondheid. In het digitale loket is informatie te vinden over onder andere de vertrouwenspersonen, de integriteitscoördinatoren, het Bedrijfsopvangteam of de bedrijfsarts.

De NVWA heeft een ondernemingsraad. Daarnaast zijn er verschillende personeels- en sociale netwerken zoals de Personeelsvereniging, JongNVWA, Roze in Groen en KleurRijk actief binnen de NVWA. Deze netwerken komen samen in de Inclusie adviesraad van de NVWA. Deze raad heeft als doel om de diversiteit, gelijkheid en inclusie te bevorderen en geeft hierover gevraagd en ongevraagd advies aan het management.

Veiligheid en agressie

We maken onderscheid tussen het aantal meldingen en het aantal incidenten, omdat over één incident soms door meerdere betrokkenen wordt gemeld. De meldingen betreffen 90 incidenten. Bij een incident kan tegelijkertijd sprake zijn van meerdere vormen van agressie, de aantallen in de verschillende categorieën komen daarom hoger uit dan het aantal gemelde incidenten.

De meldingen variëren sterk in aard en ervaren ernst. Het is lastig om trends te ontwaren. We zien dat ook minder ernstige incidenten beter dan voorheen worden gemeld. Van de gemelde incidenten wordt 10% als zeer ernstig ervaren en 22% als ernstig. We zien dat bij incidenten soms nieuwe of zeer jonge medewerkers betrokken zijn. Belangrijk is dat medewerkers goed worden geïnstrueerd om met dergelijke situaties te kunnen omgaan; vóór zij in een risicovolle omgeving worden ingezet. Tenslotte zien we dat vaak, en mogelijk steeds vaker, een beroep gedaan moet worden op de politie om medewerking aan inspecties af te dwingen.

Aantal meldingen				
incidenten agressie	2020	2021	2022	2023
Fysieke agressie	7	10	12	15
Persoonlijke bedreiging	34	30	45	33
(Non)verbale agressie	40	67	73	77

Integriteit

In 2023 zijn intern 17 integriteitsmeldingen gedaan. Dit is minder dan voorgaande jaren. Tegelijkertijd zijn in 2023 43 adviesaanvragen op het terrein van integriteit gedaan. Dit zijn meer aanvragen ten opzichte van de 18 aanvragen in 2022. In 2023 gingen 16 adviesaanvragen over nevenwerkzaamheden van medewerkers.⁸¹ Deze adviesaanvragen worden behandeld door de Adviescommissie Nevenwerk.

Medewerkersonderzoek

In 2022 zijn we gestart met het jaarlijks in kaart brengen van het welzijn van de medewerkers door middel van het medewerkersonderzoek. Op basis van het onderzoek in 2023 heeft voor de 2^e keer het jaarlijks onderzoek plaatsgevonden. De uitkomsten van het onderzoek zijn besproken en opgepakt in de teams.

⁸¹Nevenwerkzaamheden: alle werkzaamheden die iemand verricht naast de eigen functie en die daarvan losstaan. Ongeacht of hiervoor een vergoeding wordt verkregen, de tijdsinvestering en of de werkzaamheden vaak of incidenteel plaatsvinden.

Prestaties

Wij gebruiken verschillende indicatoren om de effectiviteit, efficiency en kwaliteit van onze prestaties te meten.

1.357	Productiviteit per medewerker (in uren)
93%	Tijdig betaalde facturen
128,86	Kostprijs per uur (in euro's)
3.162	Gemiddelde bezetting (in fte, exclusief externe inhuur)
5,6%	Verzuim
97,9	Participatiewetmedewerkers (in fte)

Prestatiemanagement en Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)

Productiviteit

De gemiddelde productiviteit in het jaar 2023 is 1.357 uur. Dit is een fractie onder de norm van 1.358 uur, maar wel hoger dan in 2022 toen er ná de corona-jaren meer verlof werd opgenomen. In de loop van 2023 is de verwachte productiviteit bijgesteld naar 1.322 uur, vanwege de verruimde IKB-mogelijkheden in de nieuwe CAO Rijk.⁸² De meeste medewerkers hebben deze verruimde mogelijkheden gebruikt om hun IKB-spaarverlof verder aan te vullen. Daardoor ligt de gerealiseerde productiviteit uiteindelijk in lijn met de oorspronkelijke norm voor 2023.

Realisatie / norm per jaar

Jaar	2020	2021	2022	2023
Norm	1.378	1.358	1.358	1.358
Realisatie	1.342	1.364	1.344	1.357

Percentage tijdig betaalde facturen

Het gemiddelde percentage tijdig betaalde facturen beweegt zich sinds 2018 rond de 98, met het hoogste percentage in 2021.

Realisatie / norm per jaar

Jaar	2020	2021	2022	2023
Norm	95	95	95	95
Realisatie	98	99	95	93

Het percentage tijdig betaalde facturen is in 2023 gedaald ten opzichte van eerdere jaren. De oorzaken hiervoor zijn een groei van het aantal inkopen (gerelateerd aan onder andere een toename van het aantal medewerkers van de NVWA) en het wijzigen van organisatie rondom inkopen. In het 4e kwartaal van 2023 is het percentage sterk verbeterd en ligt het weer boven de 95%.

⁸² Met de nieuwe CAO Rijk ontvangen medewerkers meer IKB-verlofuren. Deze kunnen worden gespaard dan wel gedurende het jaar van toekenning worden opgenomen.

Doorlooptijd meldingen en vragen

In 2023 is 81% van de meldingen binnen de afgesproken termijn behandeld. Voor vragen was dit 94%. Het gewogen gemiddelde is hiermee 84%. We haalden nog niet de gestelde norm en blijven daarom werken aan verbeteringen ten aanzien van een snellere en toch zorgvuldige verwerking van meldingen en vragen.

Doorlooptijd (in%) realisatie/norm per jaar

jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Norm	95	90	90	90	90	90
Realisatie	83	79	81	84	86	84

Doorlooptijd bezwaarzaken

Sinds 2020 nemen we beheersmaatregelen om achterstanden bij het behandelen van bezwaarzaken weg te werken. In 2022 en 2023 is een duidelijk effect zichtbaar van de inspanningen van afgelopen jaren. Het percentage afgehandelde bezwaarschriften dat binnen de wettelijke termijn (inclusief verlenging) is afgehandeld, steeg in 2022 van 52 naar 72. De norm is in 2023 bijgesteld naar 75% en behaald: 78% van de bezwaren is binnen de wettelijke termijn afgerond.

Doorlooptijd (in%) realisatie/norm per jaar

jaar	2020	2021	2022	2023
Norm	70	70	70	75
Realisatie	50	52	72	78

Financieel management

Rijksbegroting

In de begroting zoals gepubliceerd op rijksfinancien.nl is - naast het overzicht met baten en lasten en het kasstroomoverzicht – ook een overzicht opgenomen met doelmatigheidsindicatoren⁸³.

Kostprijs

De vooraf berekende kostprijs per jaar.

jaar	2021	2022	2023	2024
Kostprijs (in €)	121,57	121,17	123,56	136,03

In 2023 is de kostprijs tussentijds met € 5,30 per uur bijgesteld naar € 128,86 per uur.

Kwaliteitsmanagement

Wij werken op verschillende manieren aan kwaliteitsverbetering. In 2023 is met financiering uit de middelen ‘Werk aan Uitvoering’ een *burger community* opgericht om inzicht te krijgen in de beleving van burgers over de communicatie en de informatie door de NVWA over verschillende thema’s. In deze community is bijvoorbeeld de aanschaf van en het welzijn van honden onderzocht. Ook is nagegaan hoe de algemene publiekvideo over de NVWA beoordeeld wordt en of deze voldoende duidelijk is. Daarnaast zijn er diverse *gebruikersonderzoeken* uitgevoerd, de meeste voor de doorontwikkeling van onze website. Zo is bijvoorbeeld een onderzoek uitgevoerd naar het gebruik

⁸³ <https://www.rijksfinancien.nl/memorie-van-toelichting/2023/OWB/XIV/onderdeel/1448185>

van de *export tool* door ondernemers. Ook zijn het gebruik van en de tevredenheid over applicaties zoals CLIENT Import en Veterinaire Grens Controle (VGC) onderzocht.

Tenslotte zijn er in 2023 5 klanttevredenheidsonderzoeken uitgevoerd. Met de uitkomsten van deze onderzoeken kunnen we onze dienstverlening verbeteren.

Website (algemeen)

Elke twee jaar wordt voor de website van de NWWA een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Bezoekers beoordelen de begrijpelijkheid van de informatie op de website met gemiddeld een 7,1. Hoe gemakkelijk de informatie is te vinden wordt met gemiddeld een 6,8 beoordeeld.

Website (Pagina-evaluaties)

Naast het algemene website-onderzoek hebben we in 2023 aan bezoekers van onze website om feedback gevraagd over de getoonde onderwerpen en over webpagina's die druk worden bezocht (of actueel zijn). Ook vroegen we feedback over onlangs verbeterde/aangepaste webpagina's om te weten te komen of bezoekers zijn geholpen met de informatie op specifieke webpagina's (pagina-evaluaties).. Iets meer dan 70% van de bezoekers geeft aan voldoende te zijn geholpen met de informatie op de website.

Klantcontact: e-mail

Het klanttevredenheidsonderzoek voor het klantcontact per e-mail loopt continu door. Alle vragers en melders krijgen de mogelijkheid om hun feedback en ervaringen te delen. Over heel 2023 geven vragers gemiddeld een 6,2 en melders gemiddeld een 6,6.

Klantcontact: telefonie

Voor klantcontacten per telefoon loopt sinds de zomer van 2022 een klanttevredenheidsonderzoek. Daarbij kunnen klanten, voordat ze hun keuze maken in het keuzemenu, aangeven of ze willen deelnemen aan een klanttevredenheidsonderzoek. Vervolgens ontvangen ze na afloop van het contact een SMS op hun mobiele telefoon waarmee ze een korte enquête over het contact kunnen invullen. Gemiddeld geven bellers een 7,2 voor het gesprek.

e-CertNL

Een tevredenheidsonderzoek is uitgevoerd onder de gebruikers van e-CertNL. E-CertNL is een applicatie voor onder andere aanvragen en afgiften van exportcertificaten. De doelgroep bestaat uit medewerkers van de NVWA en externe organisaties die zich bezighouden met exportcertificaten. Het onderzoek naar tevredenheid omvat de aspecten gebruikersvriendelijkheid, snelheid, stabiliteit, en handleiding. De geënquêteerde gebruikers uit het bedrijfsleven geven gemiddeld een 7,3 voor e-CertNL.

Een aantal tevredenheidsonderzoeken zijn niet uitgevoerd in 2023:

Juridische zaken

Aangezien de actiepunten uit het vorige tevredenheidsonderzoek pas eind 2023 volledig waren uitgewerkt, is besloten om dit onderzoek in 2024 uit te voeren. Op die manier wordt beter inzicht verkregen in het effect van de aanpassingen op de tevredenheid.

Horeca (inspectie)

Vanwege het ontbreken van een betrouwbaar en compleet mailadressenbestand van ondernemers en gebrek aan capaciteit om met actiepunten aan de slag te gaan, is besloten om dit onderzoek pas in voorjaar 2024 te laten plaatsvinden.

MijnNVWA

Gezien alle ontwikkelingen binnen Keuren is besloten om dit onderzoek toch uit te stellen aangezien er onvoldoende capaciteit was om de verbeterpunten op te pakken die uit het onderzoek naar voren zouden kunnen komen.

Risicomanagement

Minimaal 2 keer per jaar actualiseert en duidt het directieteam de risico's die realisatie van onze strategische doelen bedreigen. Met deze werkwijze sluiten we aan bij de risicomanagementcyclus van LNV. De genomen beheersmaatregelen nemen we op als acties in interne jaarplannen. Hieronder beschrijven we de belangrijkste strategische risico's. Per risico zijn de bijbehorende beheersmaatregelen opgenomen.

Risico op opstopping in de toezichtketen

Door krachtiger en uniformer toepassen van het interventiebeleid ontstaat meer werk voor bezwaar en beroep. Dit zou kunnen leiden tot oplopende doorlooptijden, een verminderde slagkracht, en reputatieschade. In 2023 zijn de laatste delen van het ontwikkelde interventiebeleid vastgesteld. Zo is het beleid nu beter afgestemd op bijzonder situaties, wat de kans op opstopping in de keten vermindert.

Risico op het niet binnen kunnen halen of vast kunnen houden van de juiste mensen (kwaliteit/kwantiteit/leeftijd)

Door een oververhitte arbeidsmarkt en schaars aanbod van specifieke deskundigheid, bestaat het risico dat we niet de juiste mensen binnen kunnen halen of vast kunnen houden. Bovendien dient terdege rekening gehouden te worden met het absorptievermogen van de NVWA als het gaat om nieuwe medewerkers. Om nu en in de toekomst te beschikken over voldoende vakkundige en gekwalificeerde medewerkers werken we met strategische personeelsplannen. Om deze medewerkers binnen te halen, investeerden we in het zijn van een aantrekkelijke werkgever. Dit, aangevuld met gerichte recruitment, heeft geleid het in 2023 binnenhalen van in totaal 480 nieuwe medewerkers. Om deze groep goed te laten 'landen' in de organisatie gebruiken we een daarop toegesneden *onboardings*programma.

Risico op onvoldoende realisatie voorgenomen implementaties (o.a. inrichten directies Slachttoezicht en Handelstoezicht en overkomst medewerkers Kwaliteitskeuring Dierlijke Sector (KDS))

Om te komen tot een steviger stelsel met een onafhankelijk toezichtstelsel in de vleesketen wordt de huidige directie Keuren verdeeld in de directies Slachttoezicht en Handelstoezicht. Hiermee wordt aangesloten bij politieke toezeggingen en verbetert het toezichtstelsel. Een onvoldoende realisatie van de implementatie van deze scheiding zou een vermindering van de impact op de samenleving betekenen. In 2023 zijn een programmamanager en 2 kwartiermakers aangesteld om de directies Slachttoezicht en Handelstoezicht in te richten. Onder aansturing van een stuurgroep werken zij aan een beheerste vorming van de 2 directies en de overgang van personeel van KDS naar de NVWA.

Risico op overschrijden financiële en formatieve kaders jaarplan

Wij sturen op het binnen financiële en formatieve kaders blijven van de organisatie. Aan de voorkant door middel van strak budgetteren, en gedurende het jaar door monitoring en escalatie. We hebben in overleg met de ministeries van LNV en VWS met kostenbesparende en opbrengstverhogende maatregelen bijgestuurd op de financiële ontwikkeling. Een en ander in verband met

kostenstijgingen, onder meer in verband met inflatie-effecten, de doorwerking van afspraken uit de CAO Rijk 2022, en lagere retributie-uitkomsten.

Risico op onvoldoende voortgang op ontwikkeling informatiepositie en ICT-facilitering

We werken aan een betere informatiepositie en aan vernieuwing van de IV/ICT-ondersteuning. Dit doen we aan de hand van een IV/ICT-actieplan. In 2023 zijn de datastrategie en -agenda opgesteld. Onder leiding van de in 2023 aangestelde *chief data officer* werken we aan de uitvoering van het plan. De uitvoering ervan verloopt naar behoren: naar verwachting wordt het plan eind 2024/begin 2025 afgerond en wordt het onderdeel van de reguliere lijnorganisatie.

Risico op onduidelijke relatie publiek belangtafels – lijnorganisatie

Per publiek belang is een zogenoemde publiek belangtafel ingericht. In 2023 heeft het werken met publiek belangtafels verder zijn beslag gekregen. Een duidelijk onderscheid tussen het sturen op publieke belangen en de sturingsverantwoordelijkheden van de lijnorganisatie is daarbij van belang. Dat is ondersteunend aan een eenduidig toezichtproces en het is daarmee ondersteunend aan het realiseren van onze doelstellingen. De verantwoordelijkheidsverdeling rond publieke belangen, publiek belang tafels en de lijnorganisatie is in dat kader uitgebreid geanalyseerd. Op basis van deze analyse bekijken we in 2024 op welke onderdelen verbeteringen voor de korte termijn kunnen worden doorgevoerd.